

ISSN

0463-6309

sielis

I E T U V I Ū M O T E R Ų Ž U R N A L A S

1987

3

gegužė
birželis

TURINYS

M. M. Slavėnienė	Ir vėl prie atsiminimų	4
S. Vilkauja	Užbaigusiai šios žemės kelionę	6
Putinas	Nuostabios naktys (eil.)	9
M. M. Slavėnienė	Iš Aldonos dienoraščio	9
I.M.	Šv. Valentinas	14
• Knygos	Alė Rūta — Knygų apžvalga	15
	G. Breichmanienė — Ilga diena	16
	A. Velbasienė — Lietuvos opera	19
	S. Valukienė — Visuomenininę	
	G. Žilionienę prisimenant	22
• Moterys pasaulyje		23
	O. Bačkienė — Pasaulinis moterų sąjūdis	24
• Sveikata	Dipl. chem. J. Prunskis — Vaistai ir jų rūšys	25
• Madų ir grožio pasaulis		26
Šeiminingųjų kampelis	veda L. Murauskienė	28
• Atsiųsta paminėti		30

ILIUSTRACIJOS

A. Surgailienė	Metų laikai	3
V. Valius	Iliustracija	4
V. Valius	Iliustracija	5
D. Kvietkevičiūtė	Gyventi!	6
D. Kvietkevičiūtė	Vienatvė	7
D. Narvydaitė	Iliustracija	8
D. Narvydaitė	Iliustracija	9
G. Vitartaitė	Gatvė	10
G. Vitartaitė	Žmonės	10
G. Didelytė	Moteris	11
G. Vitartaitė	Medis	12
J. Paukštienė	Katedra	14
J. Daniliauskienė	Karpiniai	17
R. Rasmilovičiūtė	Vasaros pieva	25

“MOTERIS” LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS

1987 m. Nr. 3(177)

NORA KULPAVIČIENĖ — *redaktorė*

Z. DIDŽBALIENĖ — *korektorė*,

L. MURAUSKIENĖ — *skyr. ved.*

L. SENKEVIČIENĖ — *administratorė*, **R. STABAČINSKIENĖ** — *ekspeditorė*

LEIDŽIA KANADOS LIETUVIŲ KATALIKŲ MOTERŲ DRAUGIA

Redakcijos ir administracijos adresas: 1011 College St., Toronto, Ont. M6H 1A8, Canada

Spaudė Litho-Art Limited, 971 College St., Toronto, Ont. M6H 1A6

Prenumerata metams \$10.00, garbės prenumerata \$15.00, vieno numerio kaina — \$1.75

Viršelis — lietuviškas audinys.

Jei nėra kitaip susitarta, gautąją medžiagą, kaip straipsnius, nuotraukas ir kt. redakcija negrąžina ir taiso bei tvarko savo nuožiūra.

“MOTERIS” Lithuanian Women's Magazine. 1987 m. Nr. 3(177)

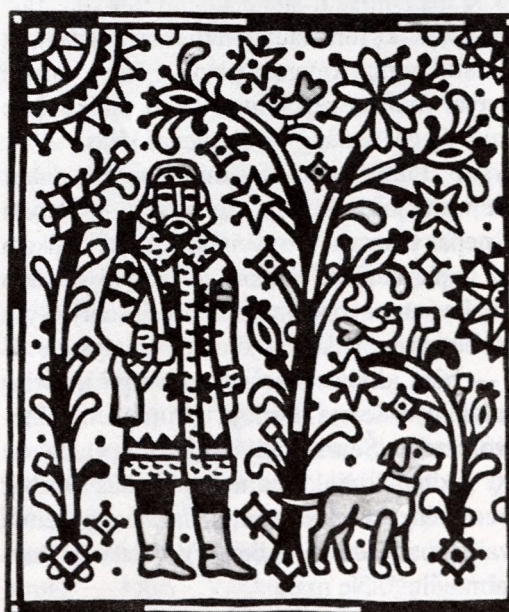
Printed by Litho-Art Limited in Toronto, Ont.

moteris

1987

3(177)

A. SURGAILIENĖ

METŲ LAIKAI

IR VĖL PRIE ATSIMINIMŲ

M. M. MYKOLAITYTĖ-SLAVĖNIENĖ

Tuoju po Putino mirties mūsų lietuviškosios periodikos redaktoriai pradėjo mane raginti rašyti atsiminimus apie savo brolių. Aišku, ilgus metus būdama Jo globotinė, Jo išleista į mokslus, turėdama progą Jo didelę dalį gyvenimo stebėti iš arti, turėčiau papasakoti ne maža įdomių dalykų. Šių “įdomių dalykų” gundomi redaktoriai nekantravo mano atsiminimus skelbti savo leidiniuose viešai skaitytojams. Iš Amerikos ir kitų kraštų kai kurie redaktoriai davė patarinėjimus kaip tokius atsiminimus rašyti: esą pati atsiminimų autorė turėtų stovėti lyg ir nuošaliai, daug nekalbėti apie save, o rašyti tik apie svarbiausiąjį atsiminimų asmenį — šiuo atveju — apie Putiną.

Aišku, patarimai geri. Taigi, rašydama pirmuosius atsiminimus jų nepamiršau, stengiausi jų laikytis. Pirmiausia apgalvojau, ką turėčiau įtraukti ir ko neįtraukti į ruošiamos atsiminimų knygos planą. Taip, mano manymu atvejai mažiau reikšmingi buvo palikti šale knygos turinio. Jų gal nedaug — tik vienas kitas.

Išėjus knygai “Putinas mano atsiminimuose”, dabar pati matau ne vieną jos trūkumą. Vienas iš jų — Putino charakteris nepakankamai išryškintas. Ypač trūksta detališkesnio nupasakojimo liečiant jo santykį su savo šeima. Tiesa, Jis pats savo atsiminimuose šį santykį yra kiek palietęs, bet tai dar ankstyvojoje savo jaunystėje. Iš kitos pusės — būtų įdomu iš arčiau pažvelgti ir į visą mūsų, Mykolaičių — šeimą, kurioje ir Putino charakteris įgavo savo pradus. Šeima turėjo irgi savitą veidą, ne labai panašų į kitų ūkininkų-kaimynų veidus. Dabar man atrodo reikėtų savo atsiminimais savąją šeimą ryškiau pavaizduoti, bet tai reikėtų Vladislavo Reymont'o “Kaimiečių”. Ne man.

Šiaip ar taip, bandysiu kai ką papasakoti — bandysiu tuos “antraeilius” atsiminimus...

V. VALIUS

ILIISTRACIJA

“JAUNYSTĖS DAINA” KAIMO VAKARĖLY

Į parapijas, į savo tėviškes vasaros atostogų suvažiavę gimnazistai ir studentai turėdavo pagelbėti kaimo jaunimui jo organizacinėje veikloje: daugiausia pavasarininkams, šauliams, jaunalietuviams. Kaimo žmonės mėgo taip vadinamus “vakarėlius”. Tuose vakarėliuose daugiausia būdavo suvaidinama kokia lengva komedijėlė, deklamuojama eilėraščiai ir pan. Gimnazistams ir studentams tuose vakarėliuose dažnai tekdavo būti ir “artistais”.

Taip ir man: vos pradėjus mokytis gimnazijoje, teko įsijungti į kaimo jaunimo organizacinę veiklą.

Vieną vasarą, man sugrįžus į tėviškę atostogų iš kažkurios, dar žemesnės klasės, Gudelių pavasarininkai pasinešė taip pat surengti “vakarėlį”. Teko ne kartą eiti 3 kilometrus į Gudelius to vakarėlio rengimo reikalais ir kartais namo grįžti gana vėlokai, jau po saulės laidos, kas mamai nepatikdavo ir kartą mane net gerokai apibarė...

Vakarėlio pasirengimas vyko toliau. Aš paėmiau į jo programą įnešti, pati padeklamuodama, Putino eilėraštį “Jaunystei” (kuris dabar V. Mykolaičio-Putino Raštų I tome pavadintas “Jaunystės daina”). Šis eilėraštis para-

šytas 1912 metais "Ateities" redakcijai Putiną prašant. Man atrodė, kad jis ypač tinkamas ir kaimo jaunimui. Vakarėlis numatytas per Panelės Švenčiausios Škaplierinės atlaidus, 16 d. liepos. Apie tai visoj Gudelių parapijoj ir platesnėj apylinkėj jau buvo žinoma iš anksto — be jokios reklamos, be afišų.

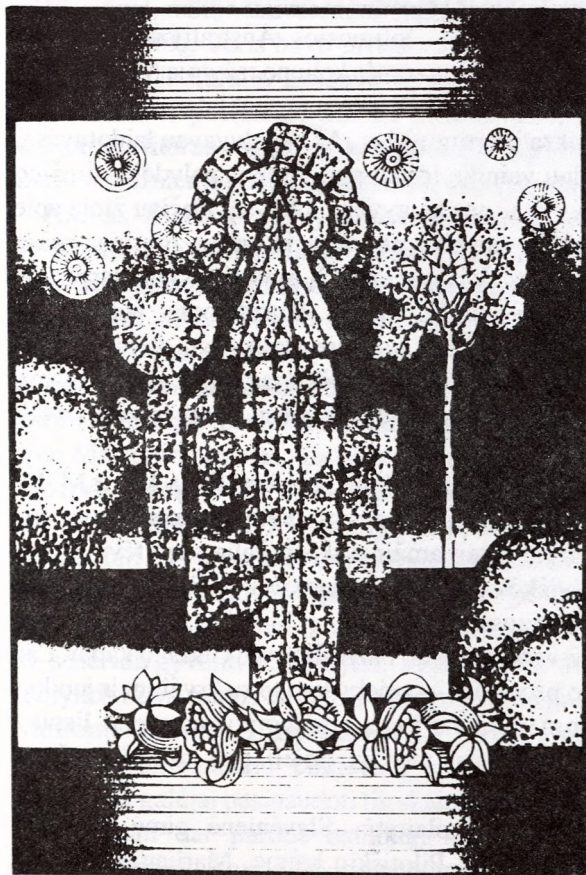
Atėjo laukiamieji atlaidai. Vakarėlis vyks Ivoniškio dvaro begriūvančių tuščių rūmų salėje — čia pat, netoli bažnyčios. Salė — pakankamai erdvi — matyt, kadaise buvo dvaro ponų įrengta savo svečiams linksminti. Dar ir dabar neblogai išsilaikiusi estradėlė — gal orkestrui. Aišku, čia buvo grojami valsai, menuetai, "krokoviai"... Sukosi ir linkčiojo aristokratiškos, rafinuotos, puošnios poros... Blizgėjo "lakierkos", šnabždėjo švelnus šilkas, sklido prancūziškų kvėpalų aromatas... Dabar čia susirinks žmonės jau kitokie: daugumoje ūkininkai, dulkėtais "žiponais", vasaros karščių išsunkto prakaito kvapu atsiduodantis kaimo jaunimas.

...
*O artojęlis prakaitu dvokia,
 Ir apkabinti gražiai nemoka...*

Taip dainuojant teko nugirsti kaimo merginas, norinčias padraugauti su atostogų parvažiavusiais vyresniais

V. VALIUS

ILIUSTRACIJA

gimnazistais ar studentais. O šie taip pat nevengdavo tų sesių-geltonkasių ir vakarėliuose linksmai su jomis pašokdavo.

Po visų pamaldų, po iškilmingų Mišparų bažnyčioje žmonės pradėjo rinktis į dvaro salę, į tą vakarėlį, nes vakarėlis turėjo prasidėti tuoj po pamaldų. Salės suolų pirmoje eilėje susėdo parapijos "grietinėlė": klebonas, vaitas, policijos nuovados viršininkas, gal ir "Amerikos pirtyje" autorius "sūdžia" (taip jį žmonės vadino), savo ūkelyje prie Gudelių atostogaujantis Juozas Vilku-taitis-Keturakis, tarp jų ir savo tėviškėje viešs Putinas.

Visi laukia programos pradžios. Scenos uždangą nutraukus į šoną "ant pirmos ugnies" išeiti tenka man — su deklamacija. Žvilgtieriu į pirmą eilę. Visi žiūri į mane. Pradedu: "Jaunystei — eilėraštis Putino". Žvilgtieriu į autorių. Matau, kad Putinas staiga užraudo ir švilgsnį nukreipė kažkur į šoną. O aš jau pyliau.

*Ei, jaunyste, — tu galinga!
 Tu šviesi, linksma, audringa,
 Kaip žaibai dausų!
 Niekas tau kelio neužtvarkia,
 Tau pasaulis galvą lenkia
 Tarp kovos balsų.*

Baigiau, niekur nesuklupau, tūptelėjau "niksą" ir, nukūrusi nuo scenos, nuėjau į patį giliausią salės kampą. Manyje maudė klausimas, ar broliui mano deklamacija patiko, ar ne? Kodėl jis užraudo?

Su Putinu tą vakarą susitikau tik bričkelėj išvažiuojant namo. Grįžome tik tėvai, jis ir aš. Kiti broliai pasiliko vakarėly pasisukti.

Iki namų beveik visą kelią tylėjome. Apie vakarėlį nė vienas nieko neužsiminėme — lyg jo ir būtų nebuvo. Pažindama savo šeimą, to aš ir tikėjau. Aišku, man knietėjo sužinoti Putino nuomonę apie mano deklamaciją, bet jeigu jis pats nieko nesako — gerai! Aš neklausinėsiu. Jo tas užraudimas galėjo reikšti nepasitenkinimą mano pasirinkimu, bet galėjo reikšti ir staigų netikėtumo užklupimą. O prieš vakarėlį aš bijojau jam apie tai pasisakyti. Galėjo būti taip, kad mane būtų sudraudęs. O ne! Tu to eilėraščio geriau nesakyk. Kas tada? Kuo kitu užpildyti tą programos punktą? Programa ir taip skysta. Kitu eilėraščiu pakeisti jau vėlu. Be to, kaime jų daugiau ir neturėjau.

Na, visą tą "drumzliną" nuotaką prablaivė malonus namo grįžimas; puikus, ramus betemstantis vidurvasario vakaras; bebaigiančių hokti rugių ir kviečių plotai kontrastu skyrėsi patamsėjusiose pievose. Ši gamta mums visiems patiko, ji visus mus jungė. Parvažiavus namo — kitas "Vakarelis". Žiogelių "choras" uoliai traukė vientones, savo "liaudies" daineles...

Tik po kelerių metų, nebeprisimenu kokia proga,

sužinojau, kad Putinas tuo savo eilėraščiu "Jaunystei" nepatenkintas. Jis neįtrauktas nė į jo poezijos rinkinį "Keliai ir Kryžkeliai". Bet vis dėlto "V. Mykolaičio-Putino Raštų" I tome jį randame, tik kiek pertaisytą, pavadinimu "Jaunystės daina" (dėl pirmojo pavadinimo nesu tikra: ar "Jaunystei", ar irgi "Jaunystės daina". Pasąmonėj glūdi įsitikinimas, kad tai buvo — Jaunystei). Deja, neturiu Putino pirmojo poezijos rinkinio "Raudoni žiedai" kuriame šis eilėraštis turi būti atspausdintas pirmą kartą formoje.

UŽBAIGUSIAI ŠIOS ŽEMĖS KELIONĘ

S. VILKAUJA

*Ir aš einu į tylumą,
Į tylumą palaimintą ir didžią...
Ir mano tako staigų vingį
Nužymi ruožai spindulingi...*

Putinas

D. KVIETKEVIČIUTĖ

GYVENTI!

Retėja mūsų išeivijos vyresnioji karta... Beveik kiekvieną dieną spaudoje skaitome, kad kurioje nors pasaulio dalyje ir vėl supiltas naujas kapas. Taip ir 1984 m. birželio 14 d. tolimosios Australijos Sydnejaus mieste užbaigė šios žemės kelionę rašytoja Marija Magdalena Mykolaitytė-Slavėnienė, palikdama giliam liūdesy dukrą ir artimuosius. Aš nedalyvavau laidotuvėse, nemačiau vainikų ir žmonių, kurie ją palydėjo į amžino poilsio vietą, nes aš gyvenu JAV-se. Tačiau žinia apie josios mirtį paveikė ne vieną iš mūsų. Juk visa mūsų vyresniosios išeivijos karta šį gyvenimo laikotarpį „po svetimu dangumi“, anot B. Brazdžionio, laikome tik laikina pastoge. Juk visų mūsų kiekvieną dieną mintyse ir širdyse yra giliausias troškimas grįžti atgal į namus bent numirti. Deja, tie visi mūsų norai ir viltys neišsipildo.

Rašydama šiuos žodžius, aš tikrai tikiu, kad ir M. M. Mykolaitytės-Slavėnienės paskutiniai norai buvo irgi grįžti atgal ir ten amžinai ilsėtis šalia savo tėvų gimtosios tėviškės kapuose, apie kuriuos ji taip rašė savo atsiminimuose:

„Už varnelės nuo bažnyčios yra Gudelių kapai. Laidojimo procesija — prieky karsto su kryžium ir juodom vėliavom — įeina į tąją amžino poilsio vietą, liepų ir kitokių lapuočių medžių gojelį į tą mirusiųjų šventovę...“

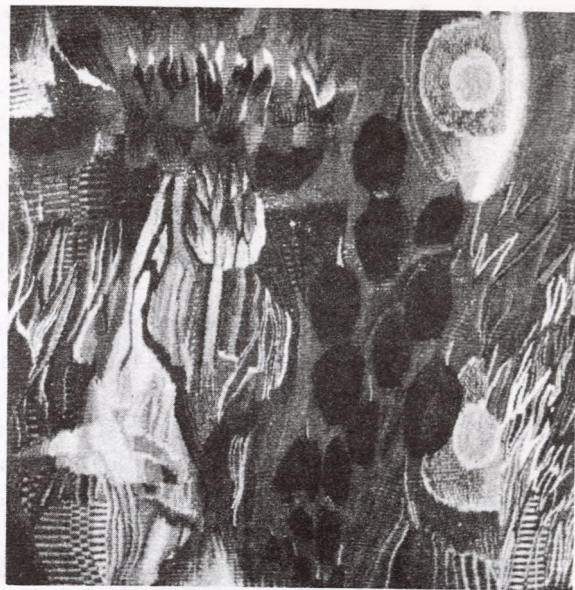
M. M. Mykolaitytė—Slavėnienė gimė 1908 m. balandžio 22 d. Pilotiškių kaime, Marijampolės aps.,

pasiturinčių ūkininkų šeimoje. Kadangi Mykolaičiai turėjo daugiau vaikų, tai vyriausią sūnų Vincą leido į mokslus, nes tikėjosi jį matyti kunigu. Kai prof. V. Mykolaitis-Putinas sugrįžo iš užsienio į Kauną ir kai pradėjo dirbti Vytauto Didžiojo Universitete, tai jauniausią savo seserį atsivežė iš kaimo ir apgyvendino pas save. Tuomet ji baigė seselių kazimieriečių gimnaziją Kaune ir įstojo į universitetą.

Susipažinau su M. Mykolaityte universitete. Abidvi buvome atvykusios siekti aukštojo mokslo iš Sūduvos lygumų į laikiną Lietuvos sostinę. Abi studijavom humanitarinius mokslus, nes svajojome būti gimnazijos mokytojom. Kartais ji lyg ir išsiskirdavo iš studentų tarpo, o gal tik taip mums atrodė, nes jos brolis buvo profesorius. Iš tikrųjų ji buvo labai nuoširdi ir draugiška su visais, kai kartais tekdavo su ja sėdėti viename suole.

Mudviejų pasirinktos specialybės buvo skirtingos: ji pagrindu buvo paėmusi vokiečių kalbą ir literatūrą (germanistiką), o aš-lietuvių kalbą ir literatūrą (lituanistiką). Tačiau abidvi turėjome imti ir pedagogiką, nes nepriklausomoje Lietuvoje mokytojai gimnazijose mokinius ne tik mokė, bet ir auklėjo. Tada gimnazijose buvo įvestos net ir auklėjimo pamokos. Kadangi ji kai ką jau rašinėjo, tai lankė ir prof. V. Mykolaičio paskaitas, prof. A. Salio, o taipgi ir rašyt. S. Čiurlionienės, kuri daug metų universitete dėstė lietuvių kalbos bendrąjį kursą, kuris buvo privalomas visiems studentams. Gal ji kartais ateidavo ir į prof. V. Krėvės-Mickevičiaus paskaitas, nes jis įdomiai dėstė bendrą visuotinės literatūros kursą, kur galėdavai išgirsti ir apie Lietuvos užsienio politiką, finansus, meną, sportą ir kt.

Kai aš išlaikiau valstybinius egzaminus, tai prof. V. Mykolaitis-Putinas liepė betkada užėiti pas jį ir pasitarti dėl diplominio darbo. Taip vieną dieną ir užėjau. Duris man atidarė senutė šeiminkė. Profesorius tada gyveno Vytauto kalne Vaižganto gatvėje. Turėjo didelio namo II aukšte butą. Kadangi aš pati jokios temos neturėjau pasirinkusi, tai jis man pasiūlė rašyti apie Maironio poemas. Liepė neskubėti, bet pirmiausia sudaryti planą ir vėl ateiti. Kai aš atėjau antrą kartą, duris man atidarė M. Mykolaitytė. Putinas tuomet nusijuokė, kad pas jį susitiko dvi grynos suvalkietės. Be to, jis paklausė, ar mudvi pažįstamos? Aš pas juos pabuvau kiek ilgiau ir pamačiau, kokios geros sąlygos ten buvo jo seseriai gyventi ir mokytis. Profesoriaus kabineto lentynos buvo pilnos knygų. Ta proga jis man paskolino Maironio poemą „Tarp skausmų į garbę“, nes šios knygelės universiteto biblioteka neduodavo išsinešti namo, bet galėjai pasinaudoti tik skaitykloje. M. Mykolaitytė man dar parodė balkoną, kur jai patikdavo vakarais gėrėtis Kauno žiburiai, o ypač žiemą, kai visi

D. KVIATKEVIČIŪTĖ

VIENTATVĖ

stogai būdavo apdengti sniegu. Po to dar kelis kartus lankiausi pas profesorių, o paskutinį kartą jam atnešiau parašytą diplominį darbą, bet jo sesers nemačiau. Ir vėliau, kai aš, baigusi universitetą, jau dirbau Kauno IV valstyb. gimnazijoje, tai kartais mudvi pripuolamai susitikdavome ir pasisveikindavome Laisvės alėjoje, kartais sumesdavome žodį trumpai teatre, Konrado kavinėje ar kokiame nors minėjime.

M. Mykolaitytė pirmuosius eilėraščius pradėjo rašyti dar gimnazijoje. Pradžioje ji dėl savo poezijos lyg ir abejojo, nes jautė, jog savo brolio Putino aukštumos nepasieks. Ji kartą lyg ir nusiskundė, nes jai atrodė, kad brolis josios jaunatviška kūryba nepatenkintas. Universitete ji priklausė ateitininkų meno draugijai „Šatrijai“, kurioje buvo susispietę būsimieji literatai ir spaudos bendradarbiai. Ten jaunimui tada daug padėjo prof. V. Mykolaitis-Putinas, J. Grinius, J. Ambrazevičius ir kiti.

Tais laikais Kaune prof. Pr. Dovydaičio pastangomis buvo leidžiamas žurnalas „Naujoji Vaidilutė“, kur bendradarbiavo ir studentės ateitininkės. Taip ir M. Mykolaitytė pasiuntė savo kelis eilėraščius, kuriuos žurnalas išspausdino. Tuomet moterys jau pradėjo rengti ir literatūros vakarus. Tad 1935 m. Kaune, Ateitininkų namų salėje, buvo surengtas moterų grožinės literatūros vakaras, į kurį buvo pakviestos ir „Naujosios Vaidilutės“ bendradarbės. Apie tai pati M. Mykolaitytė 1984 m. „Moters“ žurnale rašo:

„Menka aš buvau tada to žurnalo bendradarbė — tik retkarčiais pasirodydavau vienu kitu eilėraštku... Neturėjau tiek stiprios valios atsisakyti vakare dalyvauti. Save vis už tai peikiau, nes jaučiausi tokia menkutė greta tikrų, jau plačiai pasireiškusių literačių.”

Tame literatūros vakare buvo atsilankęs ir Putinas. Tačiau po to vakaro jai atrodė, kad brolis jos dalyvavimu buvo nepatenkintas. Todėl tame pat straipsnyje ji nusiskundžia:

„Buvau jau iš anksčiau įsitikinusi, kad brolis mano plunksnos mėginimų teigiamai nevertina, laiko neturinčia talento ir ateičiai iš manęs nieko gero toj srity nesitikėjo. Aišku-toli gražu jam neprilygsi... Nors anuo metu savo mėginimais rašyti eilėraščius jokių pretenzijų būti rašytoja ir neturėjau. Rašinėju taip sau, kad man patiko-daugiau tik dėl žaismo.”

Iš to moterų surengto literatūros vakaro 1935 m. Kaune dar dabar tebegyvena JAV-se šios rašytojos: K. Grigaitytė, N. Mazalaitė, P. Orintaitė ir Gr. Tulauskaitė.

Kai 1944 m. rusai pralaužė frontą ir kai prasidėjo didžiosios mūsų tautos nelaimės, M. Mykolaitytė, kaip ir daugelis iš mūsų, pasitraukė į Vakarus. Atrodo, kad tik jai vienai iš visos jų šimos teko išeivės dalia, nes ir pats Putinas nusprendė pasilikti Lietuvoje ir niekur nebėgti. Vokietijoje pradžioje gyveno Scheinfeldo ir vėliau Regensburgo lietuvių stovykloje, kur susibūrė nemaža mūsų kultūrininkų grupė. 1948 m. emigravo į Kanadą, o 1949 m. pasiekė tolimosios Australijos krantus. Australijoje josios gyvenimo sąlygos žymiai pasikeitė, nes ji sukūrė šeimą su žurnalistu-teisininku J. Slavėnu ir apsigyveno Sydneyje. Ten juodu susilaukė ir dukrelės Rasos.

Australijoje M. M. Mykolaitytė-Slavėnienė tarytum atgimė. Ji pradėjo daugiau rašyti, pradėjo dažniau bendradarbiauti mūsų išeivijos spaudoje ir vėl grįžo prie poezijos. Jos eilėraščiai ir straipsniai buvo spausdinami: „Tėviškės Aiduose”, „Mūsų Pastogėje”, „Ateityje”, „Drauge”, „Lietuvių Dienose” ir kitur. Ji iki savo mirties buvo nuolatinė bendradarbė ir „Moters” žurnalo.

Poezijoje ji pasiekė net ir kai kurių laimėjimų, nes 1960 m. už eilėraščių rinkinį „Klajūnų takais” gavo Melburno Lietuvių kat. mot. d-jos premiją. Gaila, kad tas rinkinys liko neišleistas. Kiti poezijos rinkiniai: „Nežinomi keleiviai” (1973) ir „Saulė ir šešėliai” (neišleistas).

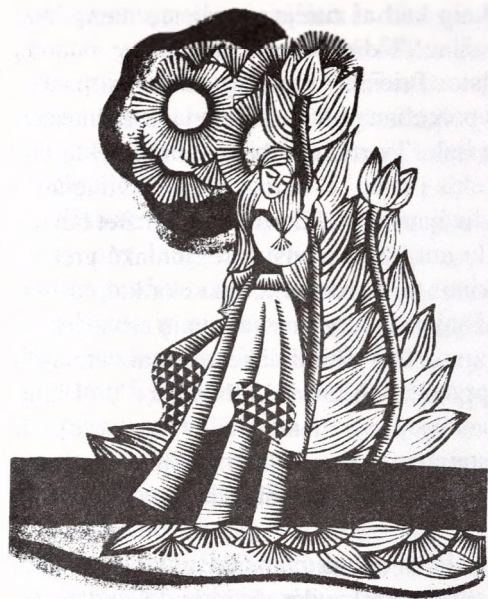
Spaudoje teko skaityti, kad ji labai skaudžiai pergyveno brolio Putino mirtį Lietuvoje 1967 m. Negalėdama dalyvauti laidotuvėse, ji pasiryžo parašyti atsiminimus. Taip 1977 m. pasirodė It. „Putinas mano

atsiminimuose”, išleido Nidos leidykla Londone. Yra paruoštas spaudai ir II t; bet šio leidinio dar niekas neišleido. Atsiminimuose ji plačiai aprašė ne tik apie brolių Putiną, bet ir apie visą jų šeimą, apie nepriklausomos Lietuvos laikų kaimą, jo gamtą, žmones, darbus, papročius ir visą idiliją. Be to, dar išleido atskira knygele Putino laiškus, rašytus pokario metais iš Lietuvos.

Paskutiniaisiais metais ji rengė naują eilėraščių knygą — „Parytis prie mano lango”. Buvo ir daugiau suplanuotų darbų, bet jie liko nebaigti, nes sustojo plakusi širdis...

Ji mirė, kad gyventų amžinai.

M. M. MYKOLAITYTĖ-SLAVĖNIENĖ

PUTINAS

NUOSTABIOS NAKTYS

*Dabar tokios trumpos ir nuostabios naktys —
Budėjimų naktys — kerėjimų naktys!*

Jei kartą išeisi

Pažvelgti, kaip leidžiasi saulė už kalno,

Jau tu nebegiši namo —

Jau tu niekad namo nebegiši.

Tu eisi ir eisi į nuostabią naktį,

Kur šiluma kvepia užmigusi žemė, —

Kur saulės šešėlis

Kaip Dievo dvasia virš pasaulio plazdena,

Į naktį, kur vakaras rytą

Kaip mylimą brolių bučiuoja

Sustoki!

Sustoki prie kryžkelio liūdno smūkelio:

Šią naktį jo akys kaip motinos meilė . . .

Už girių už klonių

Toli pasiliko gimtinė pastogė,

O nuostabios vakaro aušros

Toli pasistūmė į rytus.

1929

Spalio 5 d.

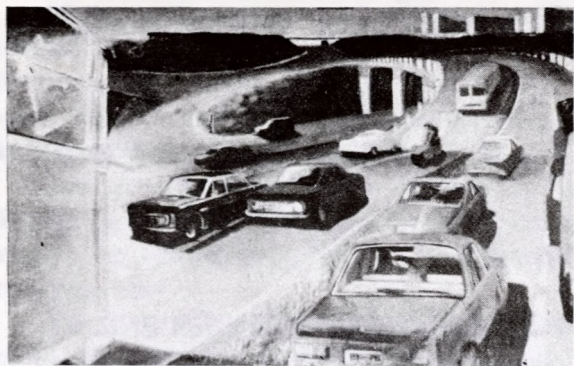
Jau tris dieneles čia praleidau. Vakar po vakarienės šeimnininkė kartu su manim tvarkė indus ir virtuvę. Baigus darbą ji iš savo prijuostėlės vikriu rankos judesiu ištraukė lapiuką ir atsistojusi šalia manęs taip, kad ir aš galėčiau matyti, kas parašyta, pradėjo man aiškinti. Tai buvo mano darbotvarkė: ryte 7 valandą būti virtuvėje ir jai padėti pusryčius parengti; 7,30 pusryčiai. Po pusryčių iki 9 val. sutvarkyti virtuvę, pakloti lovas ir sutvarkyti kambarius (kurių yra 7). Nuo 9-12 val. pagelbėti skalbykloje, kur dirbs dar dvi darbininkės. Čia ji lyg didžiudamasi ir vis su šypsena lūpose pridėjo, kad Kanadoje skalbiama mašinomis ir darbas nesunkus. 12 val. pietūs. Po pietų sutvarkius virtuvę, prosijimas (elektrine mašina) iki 7 val. vakaro. Paskui vakarienė. Po vakarienės, baigus darbą virtuvėje, peržiūrėti jos vyro ir berniukų kojines, esant reikalui, jas užadyti. Tuo atveju, jei pasitaikytų svečių (čia ji pridūrė, kad ji mėgstanti pasikviesti savo drauges arbatėlei), pagelbėti prie jų patarnavimo. Sakydama paskutinius žodžius, šypseną pagilino savo veide kiek ilgiau pažvelgdama į mane, lyg klausdama, ką aš pasakysiu. Bet neatsakiau nieko, — nudaviau patenkinta. Lapiuką padavė man, aišku, kad aš į jį geriau įsižiūrėčiau ir įsitemyčiau darbo valandas. Pasakiusi "Good night, Aldona", išėjo iš virtuvės.

Tikrai, lapiuką atsinešusi į savo kambarį dar sykį gerai peržiūrėjau. Pamačiau, kad mano darbo diena susidės iš 14-16 valandų be jokios pertraukos, išskyrus valgymo laiką. Apie jokią laisvą dieną šeimnininkė neužsiminė. O palydovės traukinys sakė, kad mergaitėms prie namų ruošos nereikės ilgiau dirbti kaip 8-10 valandų ir viena diena savaitėje laisva.

Na, pažiūrėsiu, kaip čia man klosis...

Spalio 6 d.

Vakar eidama gulti užstačiau žadintuvą, kurį radau ant staliuko grįžusi iš virtuvės, 6,30. Bijo šeimnininkė,

G. VITARTAITĖ

GATVĖ

kad nepavėluočiau. O aš minkštoje ir patogioje lovoje tikrai miegu gerai. Nusidurbusi per dieną vos spėju įpulti, kai jau ir miegu. Ir tikrai šį rytą, kad ne žadintuvas, gal būčiau atsibudusi dar negreit. Pašokusi iš lovos pirmiausia žvilgtelėjau ne į didelį „dreserio“ veidrodį, bet pro langą į jūrą. Prieš akis ji riogsojo tokia pati, kokią dešimt dienų stebėjau nuo laivo beplaukiant į Kanadą. Tokia pat bekrastė, pilkšva, tingi, nesišiaušianti. Bebrėkštantis rytas taip pat ramus, bent kiek miglotas, švelniu rausvumu besidriekias per jūrą. Persilenkusi per palangę pamačiau, kad namą nuo jūros teskiria neaukštas pylymas, kuris man pasirodė tiesiasi per pat sieną.

Jei ne staigus ir garsus trinkelėjimas kažkuriame kambary ar virtuvėje, gal būčiau dar ilgiau žvalgiusis po tą jūrą, užsimiršusi kur esu.

Instinktyviai žvilgtelėjau į laikrodį, paskubom apsirengiau ir nuskubėjau į virtuvę pradėti darbą.

Spalio 8 d., 11,30 val. nakties

Turbūt sunkiesiems darbams pasmerktieji sunkesnių

G. VITARTAITĖ

ŽMONĖS

dienų neturi, kaip kad aš turėjau praėjusią dieną. Juo toliau, juo gražiau! Išdirbau virš šešiolikos valandų beveik be poilsio. Prieš 10 minučių sukvėpusi paskutines lėkštes ir porcelianą į bufetą, lengviau atsidususi, pasukau laiptų link. Tvirtai prisilaikydama turėklų vos pajėgiau jais keltis į viršų. O darbai rodos buvo lengvi. Ne akmenis ridinėjau, ne medžius kilnočiau. Bet beveik visą 16 valandų ant kojų! Ir vis ta šeimininkė greta ir greta. Tai aiškina, tai nurodinėja, tai seka kaip dirbu. Įdomu kaip dažnai pasitaikys tos kaimynių arbatėlės!

Juokinga buvo kai šeimininkė pirmą kartą atėjusiai „lady“ mane pristatė: „Aldona, Lutheranian“. „Lithuanian“, — pataisiau aš mandagiai. Ji pakartojo ir kitoms jau pristatinėjo teisingai. Nors žodžių „lutheranian“ ir „Lithuanian“ prasmių skirtingumą nežinau ar ji suvokė.

Gal ir nebus labai bloga čia. Gal ir kojos pripraso ilgai. Gal taip nebeskaudės, kaip kad šiandien jas skauda... Reikia ramintis — kitos išeities nėra. Gerai, kad šiame mano kambarėlyje taip ramu. Girdžiu tylų vandenyno šnibždėjimą... Labanakt, jūra!

Spalio 21 d.

Gavau pirmąją laišką iš Vokietijos. Man berūšiuojant skalbinius drauge su kitom darbininkėms, į skalbyklą įėjo šeimininkė ir linksmai šypsodamasi padavė man laišką. Tik žvilgtelėjusi į jį pažinau Marytės rankraštį. Skubiai atplėšusi pradėjau skaityti. Be galo įdomu, kas naujo, kokie pasikeitimai paliko stovykloje. Nors Marytė ir mano puseserė, bet begyvenant stovykloje tarp mudviejų kildavo daug nesusipratimų, kaip dabar atrodo, be rimto pagrindo. Matyt, ir ji ne kitaip mano, nes šiandien gautas laiškas be galo jautrus ir nuoširdus. Tik pradėjus skaityti užplūdo mane ašaros ir niekaip aš jų negalėjau numalšinti. Mane apėmė begalinis ilgesys mielos jos šeimynėlės, jos lipšnių vaikučių, o gal ir visų stovykloje likusių žmonių — savo tautiečių, lietuvių. Darbininkės pastebėjusios mane verkiant, puolėsi klausinėti ar aš kokią blogą žinią būsiu gavusi. Kad joms mano verkimas neatrodytų be priežasties, paaiškinau, Vokietijoje mirusi labai gera mano draugė... Argi joms suprasti tikrąją priežastį. Jos nežino, ką reiškia neturėti savo tėvynės, būti atskirtai nuo savųjų, nuo giminių, nuo draugų. Jaučiuosi begaliniai vieniša, nelaiminga, gyvenimo žiaurių bangų išmesta ant kažkokios nežinomos, nepažįstamos, tolimame krašte salos — Lulu Island...

Spalio 27 d.

Dienos slenka begaliniai lėtai. Taip viskas čia nemiela ir nuobodu. Mintyse nuo ryto iki vakaro gyvenu Lietuvoj arba Vokietijoj paliktojo stovykloj. Ten buvo viena didžiulė lietuviškoji šeima su bendrais

visiems vargais, rūpesčiais ir džiaugsmais. Kad gi nors čia aš galėčiau su kuo lietuviškai pasikalbėti! Vakar šeimininkams su vaikais išvažiavus vakare į kiną, pradėjau visu balsu lietuviškai dainuoti, bet taip susigraudinau, taip pradėjo plūsti ašaros, kad turėjau nutilti...

Spalio 28 d.

Šiandien po pietų bedirbdama prie prosijimo mašinos, pro langą pastebėjau tolyje ant vandens ilgus, baltus ruožus, tarsi kokius sniego debesėlius. Žiūrėjau, stebėjau ir niekaip negalėjau atspėti, kas tai galėtų būti. Pasiteiravau šeimininkę ir ji man paaiškino, kad tai laukinių žąsų pulkai. Kadangi Britų Kolumbijoj žiemos esančios gana lengvos ir trumpos, tai į Lulu Island pakraščius atskrendančios žąsys iš kitų šaltųjų Kanados ir Amerikos dalių čia praleisti žiemą. Keista. Nuo to paaiškinimo aš pajutau širdy lyg mažą linksmumą, palengvėjimą. Štai laukinių žąsų ištisi pulkai! Pavakare išėjusi sausų baltinių nuimti nuo šniūro, vėl žiūrėjau į "baltuosius debesėlius" ir labiau įsiklausiusi, išgirdau žąsų balsus. Visai tokius pat, graudžiai pratęsimus, kokius girdėdavau Lietuvos padangėje, joms išskrendant taip pat į šiltuosius kraštus.

Lapkričio 17 d.

Vandenynas man darosi vis labiau ir labiau įdomus. Nuo to laiko, kai laukinės žąsys apsigyveno mūsų salos pakrantėse, nepraleidžiu nė vienos progos nepasižiūrėjus į jas. Jos ten plūduriuoja dideliais būriais, kurie iš tikrųjų labai panašūs į baltus padangėje debesėlius pamaži bekaitaliojančius savo formą. Potvinis jas prineša visai arti mūsų namų, o atoslūgio metu jos lesioja ilgoje vandeninėje žolėje, kuria apaugęs gal vienos mylios ilgumo plotas, besijungias su vandenynu.

Šiandien dar kažką naujo ir nepaprasto atradau jūroje. Pavakariop, vos saulei nusileidus, besižvalgydama į žąsis, pastebėjau toli toli vandenyno paviršiuje nepaprastas spalvas. Man atrodė, kad ten ripuliavo nematyto gražumo šilko ar nailono įvairių spalvų — rausvai melsvų, žalsvai violetinių, gelsvai oranžinių ir nenusakomų junginių kaspinių eilių eilės. Ant jų žaidė dar nepranykusių nusileidusios saulės spindulių auksinis atspindys nuo dangaus. Į tą žavingą spalvų kilimą kartu jungėsi ir "baltieji debesėliai".

Man besigėrint, vaizdas pamažu keitėsi, blanko. Jūra suposi į juodą, didelę nakties drobulę miegui...

Lapkričio 19 d.

Brr... brr... trakšt — Brr... brr... trakšt — burbia prosijimo mašinos volas ir trakši mano kelių įjungiamo ir išjungiamo mygtuko rankenėlė. Abi rankos užimtos prosijamo daikto ant volo tvarkymu, pataisymu. Per porą valandų privariau didžiulę baltinių krūvą. Bedirbdama prosijimo kambarį, vėl akis, lyg netyčia, palei-

dau pro langą į vandenyną. Jos tuojuo užtiko vandenyno pakraštį žmogų, įbridusį į aukštą viksvinę žolę. Jis laikė rankose medžioklinį šautuvą, atkreiptą į laukinių žąsų būrį. Greit pamačiau ir jo auką — pašautą žąsį. Tolokai nuo jo, kur jau tik reti krūmeliai kyšojo iš vandens, blaškėsi didelė, balta, pašauta žąsis. Ji visas pastangas dėjo pabėgti nuo mirties, nugalėti agoniją. Matyt, jos tik vienas sparnas buvo sužeistas ir jo negalėjo pakelti. Todėl kojomis pasispirtdama retkarčiais pašokdavo į viršų, aukštai išmesdama, tarsi baltos drobės gabalą, vieną plačiai ištiestą sparną. Medžiotojas, dėl didelio klampumo ir tarp kupstų esančių gilių vandeninių skylių, prie savo aukos priėti negalėjo. Medžioklinis šuo, norėdamas įsiteikti savo ponui, dėjo visas pastangas priėti prie žąsies ir ją išnešti. Jis greitais šuoliais puolėsi pirmyn, pradingdavo žolėj ar vandeny ir vėl išniręs šoko tai pirmyn, tai atgal — tačiau vis be grobio. Žąsis buvo nei medžiotojui, nei šuniui neprieinamoje vietoje. Visas vaizdas man buvo tragiškas, žiaurus. Buvo gaila pašautos žąsies.

Tik saulei nusileidus, dar kartą pažvelgiau į tą jūros vietą, kur ripuojasi spalvotieji "kaspiniai", mačiau ir tą

G. DIDELYTĖ

MOTERIS

besiblaškančią žąsį — vis taip pat pašokančią ir sveiką sparną išmetančią kaip baltos drobulės skarą. Medžiotojo su šunimi jau nebebuvo.

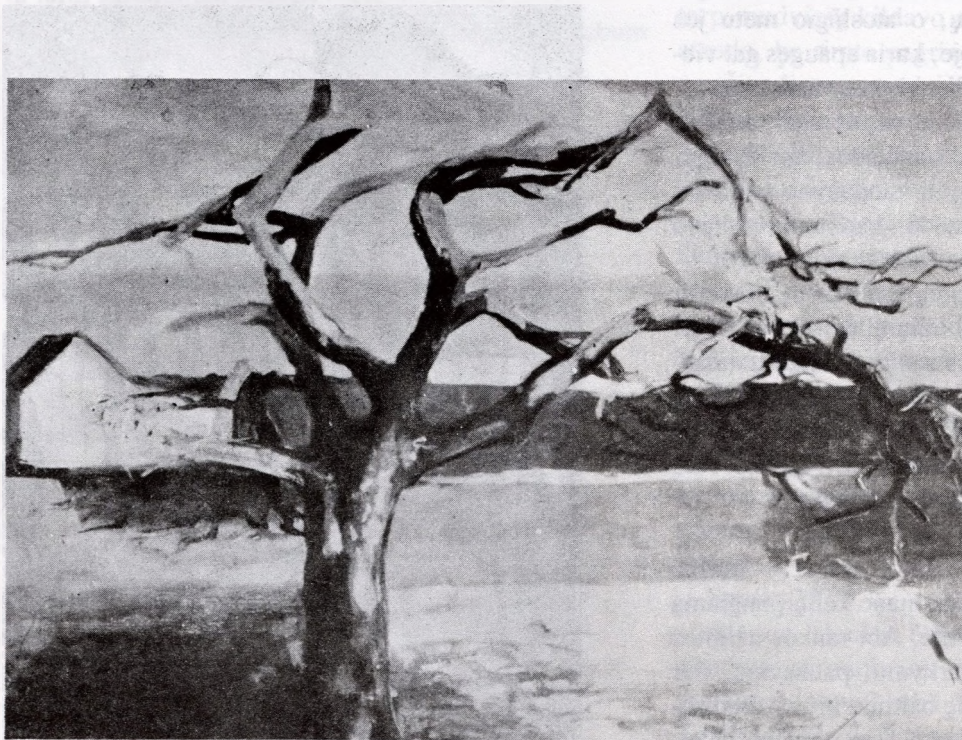
Ir dabar, kai sėdžiu lovoje, ištiesus nuovargio draskomas kojas ir rašau šį dienoraštį, tebegirdžiu liūdną žąsų klykavimą iš jūros.

Lapkričio 20 d.

Širdis pilna sunkumo, visa paskendusi gaudulyje. Nors vakar buvau labai pavargusi, naktis praslinko neįstengusi mane užmigdyti. Vis girdėjau žąsų klykavimą, kaip koks vaiduoklis svirdinėjo prieš mane iškeltas pašautosios baltas sparnas, kelis kartus kimiu balso sumaurojo praplaukiantis laivas. Atsikėlusį nemiegotom akimi pažvelgiau į jūrą. Ji, kaip negyva, gulėjo rami, priklotą pilko, tiršto rūko. Žąsis greičiausia buvo jau mirusi.

Tuojuo po pusryčių, šeiminingė, paskubom man davusi visos dienos nurodymus, pasipudravo, ružų patrynė veidus, raudonu pieštuku patepliojo lūpas, kelis kartus šukom perbraukė per raudonus, garbanotus plaukus ir, užsimetusi tamsiai violetinį (dabar mada violetinės spalvos) paltą, mašina kažkur iškūrė. Dėl to mums darbininkėms buvo "gera diena". Abi skalbėjos buvo linksmos, pilnos humoro ir man labai draugiškos. Valgydamos savo atsineštus pietus, man abi davė po didelį gabalą torto, kurio aš net ir nesuvalgiau. Jos gerokai mane buvo išjudinę, buvo valandėlei užkrėtę savo gera nuotaika. Tačiau kai nukabinėjau išdžiūvusius baltinius

ir vėl pažvelgiau į jūrą, mano abi rankos, tarsi atitrūkę nuo pečių, krito žemyn, antakiai susitraukė prie viens kito: toj pačioj vietoj stovėjo tas pats medžiotojas su atkištu šautuvu į jūrą, kur tolumoje baltavo žąsų debesėlis. Valandėlę piktai žiūrėjau į jį. Staiga mano galvoje švystelėjo mintis: ar tik ne lietuvis? Štai jo apranga beveik tokia pat, kokią dažnas vyras nešiodavo Lietuvoje: odinė "kurtka", ilgaauliai čebatai, kepurė panaši į "barončinę". Juo ilgiau žiūrėjau, juo labiau jis panašėjo į lietuvį. Kaip man įsitikinti? Greitai apsidžiaugiau mano sąmonėje nušvitusia mintimi. Nubėgau į savo kambarėlį, paėmiau bendradarbių duotą torto gabalą, pašaukiau kieme lėktuviuką belaidantį Robertą, padaviau jam tą gabalą ir pasakiau kad jį nuneštų štai anam žmogui. Į berniuko klausiantį žvilgsnį paaiškinau, kad tas žmogus turi būti labai alkanas, nes jis šaudo žąsis. "Nunešk jam užvalgyti", pasakiau. Berniukas, daugiau nieko neklausinėjęs, su torto gabalu rankoje, nubėgo medžiotojo link. Mačiau kaip jam padavė tortą ir apsisukęs norėjo bėgti atgal, bet medžiotojas jį sulaukė ir pradėjo kalbėtis, matyt, kažko klausinėdamas, nes berniukas ranka parodė tiesiai savo namų link. Mano išgąsčiui, medžiotojas užsimetė šautuvą per petį ir ėjo kartu su atgal grįžtančiu berniuku. "Dabar tai pakliūsiu", galvojau viena sau. Reikės su juo susitikti akis į akį, reikės kalbėtis, aiškintis. Na, bet jeigu lietuvis! Tai tikrai bus malonus susitikimas! Galėsiu pasikalbėti lietuviškai! Truputį pabarsiu už nekaltų paukščių

G. VITARTAITĖ

šaudymą ir... kalbėsiu... kalbėsiu... Aišku, kad jis lietuvis! Berniukas turėjo paaiškinti, kad aš lietuvaite. Kitaip ko gi jis čia eitų! Taip man begalvojant, rodos net per greit, pro kampą namo išniro didelis išsižiojęs medžioklinis šuo. Tuojau paskui šunį įėjo ir Robertas su medžiotoju.

— Here she is! — parodęs berniukas į mane, nubėgo į vidų.

Prieš mane beliko bestovys, su šautuvu per petį, aukšto ūgio, gerai nuaugusios figūros, ilgaus juodais plaukais, stamboka nosimi, bronzinės spalvos... indėnas.

— You, you... — aš kartojau sumišusi, nesuvokdama ką sakyti. Jis gi susidomėjęs žiūrėjo tiesiai man į veidą ir draugiškai šypsojosi, taip pat nežinodamas nuo ko pradėti kalbą. Ant rankos laikė praskleistam popieri torto gabalą.

— Thank you for this... pagaliau, man linktelėjęs, pasakė ir ranką su tortu truputį ištiesė pirmyn, į mane. Paskui, kaip ir visi kanadiečiai pirmu kartu sutikę ne kanadietį, pasiteiravo mano tautybės.

— Lithuanian, pasakiau tardama labai aiškiai, lėtai.

— O, Lithuanian, Lithuanian... I know, I know, — staiga pagyvėjo indėnas, kad net tortas nukrito nuo jo rankos. Jis plačiai šypsojosi, veidas švietė. Aš, nugalėjusi savo pirmą sumišimą, žiūrėjau į jį susidomėjusi, o jis tuojau pradėjo pasakoti, kad esąs atvykęs iš didžiulių Britų Kolumbijos miškų, kur kirtęs medžius drauge su keliais lietuviais. Man nusiskundus, kad čia dar nesu sutikusi nė vieno lietuvio, jis, pasirausęs savo "kurtkos" pamušaliniame kišenėly, ištraukė mažą, baisiai suveltą užrašų knygelę, ir išplėšęs vieną lapelį padavė man. Jame buvo užrašyta lietuviška pavardė Jonas Vaiskaitis ir adresas Vancouvery. Tai esąs vienos lietuvių šeimos adresas. Jis ten buvęs. Žmonės esą labai malonūs. Kai pasakiau kad Vancouverio tik stoty buvau pravažiuojant, jis smulkiai nupasakojo visą važiavimo planą, davė patarimų kaip susiorientuoti tame didžiuliam mieste.

Pradėjo temti. Indėnas pažvelgė pylimo link, kur jo šuo palenkęs galvą uostinėjo kažkokius pėdsakus, pasakė trumpą "good bye" ir pasuko į pylime pramintą taką. Aš skubotai pradėjau rinkti nuo virvės jau bepradedančius atidrėkti baltinius.

Ilgai nelaukus, būtinai turiu susisiekti su tąja lietuvių šeima.

Kalėdų vakaras

Pasibaigė diena tos mielos, brangios šventės. Tik ką sugrįžau iš salono, kur dalyvavau ir aš jų "Christmas party". Po eglutės buvo prikrauta kalnas dovanų. Nebuvau užmiršta ir aš. Nuo šeimininkės gavau kur-

paites, nuo jos sesers — nosinukų dėžutę. Jie visi su svečiais linksminosi, užė. Ir aš stengiausi nuduoti linksmą, bet širdy taip buvo liūdna...

Jau vakar vakare, baigus visą sunkią namų ruošą, pareiškiau šeimininkei, kad rytoj eisiu į bažnyčią. Ji labai mielai pritarė ir net pati pasisiūlė nuvežti. Pažadą išpildė. Nuvežė prie pat bažnyčios durų, mane išleidus, apsuko savo mašiną ir nušliaužė balta gatve atgal. Wiliamsų šeima yra evengelikai ir jie kalėdines pamaldas turėjo po pietų, pavakare. Bažnyčioje, kaip tikėjau, neradau savo sielai nei paguodos, nei pragydrėjimo. Mišios buvo paprastos-skaitytinės, jokios šventiškos nuotaikos, visai be giesmių, be vargonų. Netokios kaip būdavo Lietuvoje!.. Tik per pamokslą kunigas kiek paaiškino apie šios šventės didingumą ir reikšmę. "Ak, mažuti Kūdikėli Kristau, visada būk su manim..." "meldžiausi..

Bebūvant bažnyčioje, atėjo man mintis į galvą, kad kur nors šioje apylinkėje turi būti lietuvių ir kad jie turėjo ateiti į bažnyčią. Tik kaip man juos sutikti, kaip atpažinti! Pamaldoms besibaigiant aš pirmoji išskubėjau iš bažnyčios ir atsistoju prie medžio, pro kurį žmonės turėjo praeiti eidami į mašinų pastatymo vietą. Tikėjau tarp praeinančių išgirsti kalbantis lietuviškai. Deja, neišgirdau. Man bestovint prie medžio, pradėjo kristi dideli, putnūs, kiek drėgni, sniego gabalai. Žmonės baigė išeiti iš bažnyčios, o aš vis stovėjau ir laukiau, pilna vilties išgirsti prakalbant lietuviškai. Staiga mane apėmė gaudulys, — pravirkau. Greit pasisukau eiti namo bijodama, kad kas neužklaustų, ko verkiu. Kaip paaiškinti? "Pamečiau piniginę su visa savo gauta alga", būčiau melavusi. Tačiau niekas neklausė, niekas neatkreipė dėmesio. Turbūt visiems Kalėdos linksmos, išskyrus mane. Viena parbridau namo baltu, minkštu, naujai pridrėbtu, bet jau betirpstančiu, sniegu.

Ir dabar ašaros dar vis atplūsta į akis.

Sausio 7 d.

Visos šventės praėjo. Naujieji metai gal ir man atnešė ką nors geresnio. Štai dienorašty nuo Vaikaičių laiškas — atsiliepimas į manąjį. Jie, matyt, tikrai nuoširdūs, geri žmonės. Taip atrodo iš laiško. Prašo mane atvažiuoti, susipažinti. Taip ir padarysiu. Paprašysiu šeimininkę, kad duotų vieną laisvą sekmadienį nuvažiuoti į Vancuverį. Tai bus puiku! Dėkui tau, „indijonėli", už Vaikaičių adresą!

Vasario 22 d.

Savo vienišume pradedu kiek apimti, apsiprasti. Laikas, nors ir labai pamažu, labai sunkiai stumiasi pirmyn, bet vis dėlto stumiasi. Štai jau baigiasi penktas mėnuo, kai gyvenu šioje svetimoje šeimoje. Šeimi-

ninkė, matyt, ilgą laiką mane sekusi, įsitikino, kad nesu nei vagilė, nei simulantė. Ar ji namie, ar ne — savo darbą visada atlieku kruopščiai, sąžiningai. Smulkių pinigų dėžutė (kurioje kartais ir visas doleris įdėtas) stovi virtuvės spintelėje nerakinta. Tuoju po to, kai aš kartą per vakarienę prasitariau, kad Lietuvoje buvau mokytoja, į skalbyklą priėmė dar vieną darbininkę, o man pavadė priiminėti ir išdavinėti baltinius, ką anksčiau atlikdavo ji pati. Anglų kalbą gerokai pramokau ir jau daug laisviau galiu pasikalbėti su darbininkėmis, su pačia šeimininke ir su vaikais. Šeimininkas vis toks pat nekalbus, sutingęs, atrodo, lyg jam jo paties namai būtų nuobodūs. Mieste turi kažkokį darbą ir parvažiuoja dažnai tik vakarienei. Daugiausia mane atjaučia ir supranta abudu berniukai. Jie man labai mandagūs, malonūs, mėgsta su manim vesti pokalbius, daug klausinėja apie mano tėvynę ir Vokietiją. Jie pirmieji mane pradėjo vadinti Dona ir dabar jau visi taip vadina.

Balandžio 17 d.

Šiandien nuo pat ryto tarp „baltųjų jūros debesėlių“ vyko nepaprastas nerimastis. Pirmiausia išgirdau kraupius žąsų klykavimus ir susidomėjau, kas nutiko, nes visą žiemą jos buvo gana ramios. Dabar gi baisiai klykė, būreliais kiek pakilę nuo jūros vėl į ją puolėsi atgal. Žodžiu, kažkokia maišatis. Tik ilgiau išsižiūrėjusi supratau to nerimo priežastį — žąsys rengėsi išskristi, žąsys rengėsi namo... „Žiema praėjo — sudiev, lengvų žiemų Lulu Island, sudiev, tavo pakraščių šiltieji vandenys. Mes jus paliekam iki kitos žiemos!“

Man buvo įdomu sekti patį žąsų pasirengimą skristi, pačią „procedūrą“. Tai nelengvas darbas. Susitvarkyti, išsirikiuoti, kiekvienai užimti savo vietą, paklusti vadui ir tvarkdariams. Tie taisyklingi trikampiai, kokius matydavau maža būdama traukiančius aukštai padangėje, matyt, sudaromi netaip jau paprastai, lengvai. Pirmiausia nuo jūros pakilo tik mažas būrelis. Kiek paskraidęs pirmyn ir atgal, vėl leidosi prie vandens, prie jo prisijungė daugiau, vėl pakilo — jau didesnis — ir vėl leidosi, ir vėl pakilo — dar didesnis, paskui formavosi į trikampį, kilo aukštyr ir vėl leidosi — dar neviskas tvarkoj. Vis rėkimas, vis širdį veriantis klykimas. Pagaliau didžiulis trikampis, kaip lėktuvų eskadrilė, kilo aukštyr ir aukštyr, ir traukė tiesiai į šiaurę. Paskui pirmąjį traukė antras, trečias, ketvirtas... Taip per šią vieną dieną jūra ištuštėjo, išnyko mano mylimieji „baltieji debesėliai“.

Kaip būtų buvę gera, kad ir aš būčiau galėjusi prie tų žąselių prisijungti ir patraukti į tolimąją šiaurę...

(Ištrauka iš novelės „Lulu Island“)

J. PAUKŠTIENĖ

KATEDRA

ŠVENTAS VALENTINAS

Valentinas buvo jaunuolis, krikščionis, gimęs 270 m., Sabinos kalnuose, Italijoje. Vėliau persikėlė į Romą. Buvo gražaus veido, dailus vaikinys. Nei nepasijuto, kad į jį žiūri visos merginos. Buvo pamiršęs ir savo gimtojo krašto Valeriją, kuri jį taip labai mylėjo.

Vieną dieną, pavasarį, Valerija atvyko pas jį ir juodu susižiedavo, prisiekdami amžiną meilę. Betgi kitas vaikinys buvo įsimylėjęs Valeriją, tiesiog beprotiškai. Taip kad iš pavydo nesuabejojo pasikėsinti prieš Valentino gyvybę.

Kada ta pora žengė pro Romos vartus, jis nužudė Valentiną. Bažnyčia Valentiną už jo tvirtą tikėjimą paskelbė šventuoju ir tapo jis skaisčios meilės simboliu. Jo šventė vasario 14 dieną.

Kasmet tą dieną milijonai dovanų, atviručių ir laiškų su širdimi, reiškiančių meilę. Tai gražios meilės išraiška, moderniška romantika. Kaip tik to reikia šiame paklydusiame, purvinaame pasaulyje.

Kas dorai myli, tas jau turi didelį turtą, nes meilė, kuri yra nuoširdi, gili, nesavimeilė, nesavanaudiška, kilnina asmenybes.

Šv. Valentinas yra globėjas įsimylėjusiųjų tų, kurie supranta tikrąją Dievo duotą meilę, vedančią į laimingą santuokos gyvenimą.

i.m.

KNYGŲ APŽVALGA

Alė Rūta

Bronius Kviklys — „Lietuvos Bažnyčios“ 5, Vilniaus Arkivyskupija II, leidėjas — Amerikos Lietuvių Bibliotekos leidykla Čikagoje — 1986. Kaina 20 dol., su persiuntimu keliais dol. daugiau. Gaunama: 3001 W. 59th Str., Chicago, Ill. 60629 ir pas platintojus.

Tai didelė, kietais viršeliais, su daugybe nuotraukų knyga (dail. **Petras Aleksa**), kurioje telpa 82 Vilniaus arkivyskupijos bažnyčių aprašymai (architektūrinė charakteristika — **dr. Jurgio Gimbuto**). Autorius šią knygą dedikuoja — „Lietuvos krikšto sukakčiai — 600 m. — prisiminti.

Ne tik Vilniaus krašto bažnyčios aprašytos, ne vien parapijų kūrimo, išlaikymo vargai, bet ir parapijiečių atsidavimas savai kalbai bažnyčiose bei viešame gyvenime; ir jų nepaliaujamos kovos per amžių būvį. Skaitai šią knygą su didžiu susidomėjimu ir su pasididžiavimu: kiek ten būta meilės lietuvybei, kaip kietai kovota už kalbą ir už savus įsitikinimus; kiek ten būta kankinių! Tai istorinė knyga ne vien tik apie bažnyčias, bet ir apie žmones, kultūrą lietuvybę (deja, prie sovietų dabar ten labai nykstančią). Ši knyga — visiems įdomi ir reikalinga.

Klemensas Jūra „Peržengsiu Rubikoną“, — Eilėraščiai-rankraščio teisėmis, autorius leidinys — 1986 m. Brazilijoje.

„Kalbu su naktimi, kuri numiršta šviesų rytą;

Su pabaiga visų, kuri daugiau pradžios neturi;

Su vienuma, kuri šaltais pajūriais ritas“.

Ir žvaigždele... jinai liūdnei į žemę žiūri.“ (52 p.).

Tai vienas iš geresnių posmų šimto puslapių knygelėje, kuri primityviai, bet skoningai sudėta. Taip pat, šis posmas išsako autoriaus pagrindines mintis: vienumą, niūrią buitį, susimąstymą apie praėjusį gyvenimą ir apie ateitį — mirtį. Poetas Klemensas Jūra (išsimokslinęs Lietuvoje, dabar tremty-Brazilijoje) visada buvo klasikinių posmų rašytojas; čia jis vietomis reiškia savo emocijas (nostalgijos nusivylimų, baimės, praradimo) chaotiškai, bet nuoširdžiai!

Jonas Mekas — „Dienoraščiai“ 1970-1982, poezija (nors taip ant knygos neužrašyta); išleido „Žvilgsniai“ — 1985 m., gaunama: 491 Broadway, New York, N.Y. 10012.

Plonoji knygelė (76 p.) — daug melancholijos, taupiais žodžiais ir vaizdais išsakyta klajūno (benamio?) buitį. Labai taupiu, kartais — žaibišku, vaizdu atveriamą emocija, ar bent nuotaika; užtat galima pavadinti šiuos puslapėlius poezija (nors autorius taip nepasisako). Forma? Laki, žodžiai sudėti (daugumoje) stulpeliais.

„užnuodyta

virpa

aiškioja žemė“ (15 p.) — tai visas eilėraštis. Arba — 14 p.

„Ne,

jie nešaudys

BRONIUS KVIKLYS

Vilniaus arkivyskupija II

poetų

nei

darbininkų“ — tai irgi eilėraštis.

Marija Tūbelytė-Kuhlmanienė — „Isibrovėlė“, novelės, atspausa „Draugo“ spaustuvė 1986 m. Viršelis-autorės. Kaina 7 dol. 50¢.

Tai pirmoji šios autorės knyga, nors ji rašo jau seniai ir 1977m. yra net laimėjusi „Dirvos“ novelės konkursą. Šia pirmąja knyga autorė užsirekomenduoja gerai: kad tik būtų labiau paisoma sintaksės ženklų. Ypač novelės pasižymi temų įvairumu, išradingumu; tai kosmopolitinio beveik žanro siužetai, tačiau charakteriai dominuoja — lietuviški. Psichologiniu atžvilgiu — yra gana tikrovinių charakterių („Poetas Aurelijus Uoga“, „Isibrovėlė“); kitur dažnai charakteriai pritempiami siužeto išryškinimui ar nepaprastumui („Dievainio motina“ „Vagystė“ ir kt.).

Kas labiausiai džiugina šios lietuvių literatūros debutantės knygoje? — Atsiplėšimas nuo tradicinių lietuviškų temų, ieškojimas kasdienoj „žibančių akmenėlių“ ir jų pavertimas į grakščias temas, bei tų temų įmantrus apglūdinimas, — kad pasidaro nenuobodu skaityti. Dažnai išvedama netikėta novelių pabaiga; kas ir yra šio žanro viena iš stiprybių.

Kas dar labai patartina autorei? — Tai literatūrinės kalbos puoselėjimas, stiliaus glūdinimas. Nors autorė ir turi gana originalų pasakojimo būdą, bet literatūrinių rėmų, su aiškesne kalbine disciplina, kiekvienam dėmesio vertam rašytojui būtina siekti, nuolatos siekti.

Pačios autorės, kaip dailininkės, knygos viršelis — kuklus ir skoningas: tai rodo jos meninį pajautimą.

„Naktis“ — **Kun. Petras. Autobiografiniai pokalbiai**. Išleido — Pasaulio Lietuvių Bendruomenė — 1986 m. Iliustravo dail. Zita Sodeikienė. Kaina 10 dol. Gaunama: Pasaulio Liet. B-nė. 5620 South Claremont Ave., Chicago, Ill. 60636.

Kun. Leonas Šapoka 1980 m. Lietuvoje buvo nužudytas. Šioje knygoje dialogų ir įdomaus pasakojimo forma, aprašytas jo gyvenimas: jo-kunigo, patekusio į saugumo pinkles, vėliau — atgailaujančio ir daug dirbančio prieš komunistų užmačias, gelbstint Katalikų Bažnyčiai, tikintiesiems. Giliai filosofinės — religinės mintys: apnuoginami bjaurūs melai ir klastos. Kiekvienam

subrendusiam žmogui labai naudinga šią knygą paskaityti.

Antanas Vaičiulaitis — „Vidurnaktis prie Šeimenos“ novelės ir apsakymai; viršelis **Jono Kuprio**, „Ateities“ leidinys, atspaudė „Draugas“ — 1986 m. Kaina — 7 dol.

Lietuvių žymaus rašytojo — klasiko — 130 pusl. knyga; kiek ilgesnė novelė — „Vieversė“, — apie nelaimingai pasibaigusią meilę; kiti — trumpi pasakojimai, bet kiekvienas — įdomus, turįs ryškią temą ir dažniausiai nesitikėtą pabaigą. Trys pušys ant Kernuvių kalno“ gražus dalykas, bet labai primenąs Vinco Krėvės legendas ir pasakojimus. Knygos antraštė — „Vidurnaktis prie Šeimenos“ — neaiški: nėra tokiu vardu novelės, nėra „vidurnakčių“... Nebent autoriaus rašyta vidurnakčiais (su ilgesiu prisimenant Šeimeną), ar kita kokia — simbolinė prasmė.

Vien dėl nepaprastai gražios kalbos verta šią knygą skaityti; tačiau, korektūros klaidų neišvengta; tai jau rinkėjų ir leidėjų atsakomybė.

Šis autorius brangus ne vien dėl geros kalbos, gražaus stiliaus; jis visada turi ir ką papasakoti. Ir šios knygos pasakojimų temos labai įvairios kad ir trumpose novelėse, charakteriai ryškūs — kad ir iš gyvenimo smulkmenų. Vertinga knyga jaunimui ir subrendusiems.

„Išėjęs negrįžti“ — **Marius Katiliškis gyvenime ir kūryboje**. Redagavo — **Violeta Kelertienė**. Išleido Algimanto Mackaus Knygų Leidimo fondas 1986 m. Čikagoje. Meninė knygos priežiūra — dail. Vyt. O. Virkau. Kaina 10 dol.

Tai kelių mokslininkų ir liter. kritikų straipsniai, nagrinėję prieš 6 m. mirusio rašytojo — prozininko Mariaus Katiliškio kūrybą. Knygos antraštę, matyt, nulėmė M. Katiliškio pokario „Išėjusiems negrįžti“ (1958) knygos vardas. Kiti žymūs šio autoriaus veikalai: „Prasilenkimo valanda“ (1948), „Užuovėja“ (1952), „Miškais ateina ruduo“ (1956 — labai vaizdingas Lietuvos kaimo aprašymas), „Šventadienis už miesto“ (1962), gavęs Liet. Rašytojų D-jos premiją.

M. Katiliškis buvo labai talentingas autorius, ir jis vertas šios studijinės knygos pasirodymo, kur iškeliamas jo asmuo, charakteris ir jo kūrybos, vertė.

Lietuviškos spaudos paroda Stargarde, Lenkijoje

ILGA DIENA

G. BREICHMANIENĖ

Pavasariai Lietuvoje labai gražūs: pamažu, bet pastoviai gamta keliai iš žiemos miego. Jau apie šv. Kazimierą nuo stogų kabančiais ledo varvekliais pradeda capsėti vanduo, o saulutei įdienojus prasigriausžia grioveliai ir srovelėmis vingiuoja į žemesnias vietas. Po balutes taškosi ir čirškia žvirbliai. Tai pirmas atgimstančios gamtos ženklas. Kiekviena diena — vis gražesnė už praėjusiąją. Medžiai tvinksta pumpurais ir pagaliau pasipuošia nauju žaliu rūbu, o pievas ir laukus išmargina pirmieji pavasario žiedai. Su atgimstančia gamta atgimsta ir žmogus. Atsiranda daugiau jėgų ir noro dirbti, planuoti, džiaugtis vykstančiu gamtos pasikeitimu.

Ypatingai gražus buvo mano primasis pavasaris Vilniuje, nors Lietuvon jau buvo įvestos rusų įgulos, bet mes jauni studentai nenorėjom galvoti ir pripažinti artėjančio pavojaus. Džiaugėmės atgaautos sostinės pavasarinio grožiu, miesto aikštėmis ir parkais, įvairiaspalvių gėlių lysvėmis. Gyvenome paskutines laisvos Lietuvos dienas, patys to net nenujaušdami, kaip 1940 metų birželio 15 raudonoji armija užplūdo Lietuvą: atrodo, kad nuo tada prapuolė džiaugsmas ir linksmybės.

Visai kitoks jau buvo 1941 metų pavasaris. Vilniuje siautė šiltinė. Daug draugų ir studentų sirgo. Iš po nakties vienas kitas prapuldavo ir nebegrįždavo net paskutiniųjų pavasario semestro egzaminų laikyti. Sunku buvo pasakyti ar guli ligoninėj, ar suimti sėdi kalėjime, ar, pajutę pavojų, pasitraukė iš Vilniaus. Baimės ir netikrumo jausmas apėmė visus. Stengėmės dirbti ir ruošti egzaminams. Iš paviršiaus atrodė, kad gyvenimas eina normalia vaga. Tačiau atgimstančios gamtos fone neįsivaizdavome jokio jaunatviško džiaugsmo. Iš ryto pabudus, kažkoks neramus jausmas suspausdavo širdį — kad kas nors turi įvykti labai blogo. Ir tikrai — antrąją birželio savaitę pradėjo prapulti iš nakties ne tik pavieniai asmenys, bet ištisos šeimos. Iš pradžių lyg ir slapta, o po kelių dienų visai atvirai zujo sunkvežimiai pakrauti išvežamų žmonių, saugomų ginkluotų enkavedistų. Prasidėjo baisieji birželio išvežimai ir areštai, stalininio kulto siautėjimas, pareikalavęs daug lietuvių aukų. Žmonės bijojo nakvoti namuose, net ir į studentų bendrabičių grįžus, reikėdavo gerai apsidaityti ar nestovėti kur nors sunkvežimio laukdamas grobio. Jau metai buvo praslinkę sovietų okupacijoje, bet laisvėje gimusiems

ir patrijotiškoje dvasioje užaugintiems jaunuoliams, sunku buvo priimti svetimųjų jungą. Pasipriešinimas buvo jaučiamas visur ar boikotuojant įvairias eisenas, ar nuplėšiant raudonas vėliavas, ar iškeliant mūsų trispalvę. Taip, kad kiekvienas galėjo jaustis vienokiu ar kitokiu būdu prasikaltęs primestai santvarkai. Tuo labiau, kad paskaitose būdavo daug vietinių žydėlių, kurie sekė kas pradeda diskusijas apie Lietuvai daromas skriaudas, kas jose dalyvauja ir t.t. Šią baisią savaitę visi supratome, kad rusai ne tik pasigrobė mūsų kraštą, bet pasiryžo ir mus išnaikinti, nes Naujojoje Vilnioje ant šalutinių bėgių stovėjo prekiniai vagonų ešalonai prikimšti žmonių, surinktų iš įvairių Lietuvos vietovių, laukiančių galutinio išvežimo į Sibirą. Baisiose sąlygose be maisto ir vandens, užkaltauose prekinuose vagonuose per plyšius iškišę rankas, šaukėsi pagalbos. Viskas maišėsi baisiam siaubingam chaos, kai mes nuvykusios su maisto pakietukais, stovėjom bejėgės prieš sovietų kareivių sargybą, nieko negalėdamos padėti. Tik, pataikius ant žmoniškesnio ruso, kartais pavykdavo bent cukraus ir duonos įduoti.

Šią baisiąją savaitę gavau telegramą iš Kauno, kad sekmadienį birželio 22 dieną 10 val. ryto atvykčiau į Darbo Rūmus Kaune. Vytauto prospekte. Ten turėjo įvykti tautinių šokių varžybos ir buvau pakviesta teisėjauti. Žinant, kas vyko aplinkui, ši telegrama atrodė net juokinga. Ir aš tik stebėjau, kodėl pakvietė mane. Tiesa, tuo laiku vadovavau Vilniaus Universiteto tautinių šokių grupei ir praveddavau rytmetines mankštas Augustijonų bendrabučio mergaitėms, nors pati buvau dar tik trečio kurso studentė. Sekančią dieną tą telegramą parodžiau Marijai Baronaitei. Ji buvo lektorė Vilniaus Universitete ir mokė tautinius šokius Valstybinės Filharmonijos liaudies ansamblio dalyvius. Pasirodo, kad ir ji tokią telegramą buvo gavusi. Apsidžiaugėm, kad esame bent dviese. Tarėmės, ką daryti? Bijojom įsakymui nepaklusti ir nenuvykti, bet nenorėjom ir iš Vilniaus pajudėti, nes ėjo gandai, kad kiekvieną dieną turi prasidėti karas tarp vokiečių ir rusų. Atrodė, kad tik karas gali esamą padėtį pakeisti, ir laukėme jo kaip kokio išganymo.

Praėjo dar porą dienų nežinioj ir baimėj. Pagaliau išaušo gražus, saulėtas sekmadienio rytas. Mudvi, kaip buvome susitarusios, anksti rytą susitikome geležinkelio stotyje ir pirmuoju traukiniu išvažiavome į Kauną. Traukinys judėjo labai pamažu, surinkdamas pieno betonius, daržoves ir uogas iš pakelėje esančių mažų stotelių. Tik 9 va-

landą ryto pasiekėme Kauną. Kai tik išlipome perone, pamatėme, kad kažkas yra nebe taip kaip visados. Stotyje buvo pilna susirūpinusių žmonių. Paklausėme, kas atsitiko? „Šį rytą prasidėjo karas, ir vokiečiai žygiuoja Kauno link“. — buvo atsakymas. Džiaugsmo ir baimės banga užliejo kartu. Tarėmės, ką turime daryti? Nutarėme vykti į Darbo Rūmus, kurie buvo netoliese. Vytauto prospekte judėjimas buvo labai gyvas. Bandėme gauti vežiką, bet į mus niekas net nežiūrėjo. Lygiu asfaltu jie kaukšėjo į vieną ir kitą pusę pilni žmonių. Tolumoje matėme rūkstančius dūmus. Iš praeivių sužinojome, kad ryte vokiečiai bombardavo Kauno aerodromą.

Pasiekėme Darbo Rūmus, bet viskas buvo uždarinėta ir užrakinta. Pasijutome, kad neturime kur eiti ir nutarėme bandyti grįžti į Vilnių. Gatvėse jau tikrai jautėsi panika. Visur zujo sovietų sunkvežimiai pilni ryšulių ant kurių sėdėjo rusų karininkų žmonos baimės pilnomis akimis, glausdamos prie savęs vaikus. Į miesto pusę važiuavo tušti vežikai, o stoties link skubėjo prikrauti ir valdžios žmonių bei žydų tautybės asmenų prisėdę. Iškravę savo krovinį perone, skubėjo atgal į miestą vežti naujų. Mes pėsčiomis irėmės per netvarkingą ir pasimetusią žmonių minią. Džiaugsmo ašaros ritosi per veidą, kai per pravirus namų langus išgirdome lietuviškų maršų muziką, kariūnų dainas... Kauno radijofonas jau buvo lietuvių partizanų rankose. Dabar jau tikrai žinojome, jog sovietai ir jų šeimos stengiasi apleisti Lietuvą labai paskubomis ir neplaningai. Paspartinu žingsniu ir mudvi skubėjome geležinkelio stoties link.

Niekas nepardavinėjo bilietų į Vilnių, nors pati stotis ir peronas buvo sausa — kimšiai pripildytas žmonių. Šiaip taip įsigrūdome į peroną. Čia vaidzas buvo liūdnas. Ant paskubomis surišių ryšulių sėdėjo rusės ramindamos klykiančius vaikus. Per jų krūvas lipo kiti, norintieji patekti į traukinį. Pareigūnai bandė daryti tvarką, bet niekas jų neklausė, nes atrodė, kad yra sprendžiamas gyvybės ar mirties klausimas. Niekas nežinojo kada traukinys ateis ir kur jis važiuos. Atrodė, kad labai ilgai maišėmės pakrikusioje minioje kažko laukdamos. Žinojome, kad traukinys su rusų žmonomis tegali važiuoti į rytus — Rusiją, taigi per Vilnių. Kai pasiekėme peroną, jau atrodė, kad jis perpildytas. Bet, laikui slenkant, vis nauja banga užplūdavo ir visi vieni per kitus lipdami, kaip nors sutilpdavo. Viskas atrodė kaip didžiulis kaupas patalų, padrikai ir netvarkingai surišių ryšulių ir žmonių. M. Baronaite pamatė netoliese kažkokį sovietinės

* * *

valdžios pareigūną lietuvių, kurį ji pažinojo. Prie jo prisipirusi prašė, kad jis sudarytų galimybes ir mudviems pakliūti į traukinį. Atrodė, kad nebuvo mumis labai suinteresuotas, nes jam labiau rūpėjo jo paties likimas. Po kelių valandų laukimo sujudo, subangavo minia... „Ateina traukinys“!... Neaišku kaip, bet visi susikimšo į traukinį, o mes nešte buvome įneštos kartu su visais. Stovėjom susiglaudusios ir rankomis susikabinusios, kad tik neišsiskirtume. Aplink mus buvo tik verkiančios rusės moterys ir jų klykiantys vaikai, matyt, visą dieną nieko nevalgę. Buvo jau pavakarys. Traukinys skriejo dideliu greičiu niekur nesustodamas. Mudvi tyliai susišnabždėjom — „Kažin ar traukinys sustos Vilniuje?“ M. Baronaite įsidrąsinusi rusiškai vienos moters paklausė: „Kur tas traukinys važiuoja?“ „Tiesiai į Minską.“ — buvo atsakymas. Turbūt pamąčiusios siaubą mūsų akyse, jos pradėjo tarp savęs kalbėtis, kaip mes čia pakliuvome, kas tokios mes esame. Greitai suprato, kad nesame iš jų kompanijos. Ilga, baisi valanda prabėgo skriejant į nežinią. Traukinys pravilpė Kaišiadorius, Vievį. Lentvarį ir artėjo Vilniaus link. Mudvi tik meldėmės, kad traukinys sustotų Vilniuje. Bijojom ir pagaltuoti kas bus, jeigu atsidursime Minske. Pagaliau traukinys sustojo ant šalutinių bėgių dar tolokai nuo Vilniaus geležinkelio stoties. Tiesiog per jėgą išsigrūdome

prie durų ir iššokome iš traukinio. Skersai bėgių pradėjome bėgti stoties pastato link. Atsikvėpėme tik tada, kai pasiekėme geležinkelio stoties aikštelę. Čia vaizdas buvo visai kitoks: geležinkelio stotis tuščia, gatvės taip pat ištuštėjusios. Vėliau mums paaiškėjo, jog Vilnius jau buvo porą kartų vokiečių lėktuvų nestipriai bombarduotas, ir visi buvo įsitikinę, kad geležinkelio stotis ir aerodromas yra pirmieji taikiniai, tad ir laikėsi atokiau. Atsikvėpusios ir pamažu mes pasiekėme Aušros Vartus.

Mūsų atgaiva nebuvo ilga. Pasigirdo sirenos. Žmonės iš gatvės tuojau pranyko. Mudvi kažkoks lenkas įtraukė į tarpvartę. Lenkai buvo pergyvenę karą ir žinojo, jog sirenos reiškia artėjantį vokiečių bombonešių pavojų. Tarpvartėje buvusieji vyrai liepė mums prisiglausti prie mūro sienos ir stovėti. Dar vienas iš jų paaiškino, kad mūrinės sienos yra metro storumo ir labai gerai apsaugo nuo skeveldrų. Pavojinga būtų tik tada, jei bombos kristų čia pat. Gal dešimtį minučių tęsėsi tas bombardavimas. Girdėjome tolumoje sprogstančias bombas ir lėktuvų ūžesį. Vyrai žegnojosi ir meldėsi. Lenkai ypač labai pamaldūs žmonės, o pavojus ir baimė tai dar labiau išryškina. Čia ir mudviejų buvo pirma patirtis apie tik spaudoje skaitytus bombardavimus. Sekanti sirena atšaukė oro pavojų ir mudvi, padėkojusios nepažįstamiems vyrukams, ėjome toliau namų link. Gatvės buvo visiškai ištuštėjusios, tik kurne-kur matėsi žmogus. Praėjusios pro Filharmonijos rūmus, pasiekėme Rotušės aikštę, kurioje stovėjo didžiulė gramozdiška Stalino statula, Kasdien turėjau pro ją praeiti, rytais eidama į Valstybinę Filharmoniją, kur dirbau, ir vėliau vėl grįždama į universitetą. Visi ta statula labai piktinosi, nes tai buvo gyvas, per prievartą mūsų krašte įbruktas, sovietinės asmenybės garbinimo kulto pavyzdys. Paskutiniąją savaitę kažkokiu būdu iš Stalino viršugalvio pradėjo kyšoti šiaudai. Taip niekas ir nežinojo ar sniegas ir lietus pragriaužė nestorą cemento sluoksnį kuriuo buvo padengta iš šiaudų padaryta statula, ar gal naktį drąsūs vyrai padėjo ir pagreitino gamtos darbą. Po keletos dienų, vos tik vokiečiams įžygiavus į Vilnių, statula buvo nugriauta. Miniai žmonių džiaugsmingai plojant, jauni vyrukai užmetė virvę per galvą ant kaklo ir nutraukė žemyn, iš Stalino didylės liko tik cemento ir šiaudų krūva, kur nutūpusios čirkšdamos varnos dar labiau bandė išpešioti kyšančius šiaudus.

Apsidairėme aplinkui ištuštėjusią aikštę... Kokia nuostabiai puiki, saulėta diena. Atrodė, kad visas oras kvepia šviežiai

pražydusių medžių aromatu... Tik dabar atsimenė, kad visą dieną esame dar nieko nevalgę. Atrodė, kad niekas nebebuvo svarbu, nes širdis buvo pilna kažkokio džiaugsmo: kad, pagaliau, esame Vilniuje, kad rusai bėga iš Kauno ir iš Vilniaus, kad prasidėjo karas... "Nuo bado, maro ir karo saugok mus, Viešpatie..." — buvome įpratę nuo vaikystės kartoti maldos žodžius. Iš tėvų pasakojimų ir skaitytų knygų žinojome, kad karas pareikalauja ne tik daug žmonių gyvybių, bet taip pat neša ligas, nedateklių, vargą, turto sunaikinimą, šeimų išsiskyrimą ir t.t. Tą dieną, stovėdama prieš pradedančią irti Stalino statulą, neturėjau jokios baimės, nes galvojau, kad niekas negali būti baisiau už gyvenimą vergijoje, kurios visą nuogybę patyrėme per metus sovietų okupacijos ir, ypatingai, paskutinę išvežimų savaitę.

Saulutei pradedant slėptis už Vilniaus bažnyčių bokštų, mudvi išsiskyrėm. M. Baronaitei reikėjo eiti per miestą į kitą pusę — į Žvėryną. Jos odisėja truko visą parą, nes vis reikėjo slėptis ar tai nuo bombardavimų, ar nuo rusų besitraukiančių kareivių. Aš, perėjusi porą gatvelių, greitai pasiekiau Augustijonų mergaičių studentėlių bendrabutį. Atsidūrusi savo kukliame studentiškame kambaryje, galvojau — kokia ilga diena... Tai buvo pati ilgiausia diena mano tada jauname gyvenime.

Kanados pašto ženklai
Moterų teisių kovotojos —
Therese Casgrain ir
Emily Murphy

MOTERŲ TEISIŲ KOVOTOJOS

PAŠTO ŽENKLUOSE

Praėjusiais metais Kanadoje buvo išleisti pašto ženklai, kuriais pagerbė dvi kanadietės — kovotojas už moterų lygybę: Emily Murphy ir Therese Casgrain.

Nors kova už moterų lygias teises pasaulyje prasidėjo 18 amžiuje, tačiau dar daug metų reikėjo laukti, kol tos teisės buvo įgyvendintos. Kanados angliškai kalbančiose provincijose moterims balsavimo teisės buvo suteiktos 1922 metais, o prancūziškoje — 1940 metais. Tai buvo didelis įvykis, nes Kanadoje net 19-jo amžiaus pabaigoje moteris neturėjo jokių teisių kaip asmuo — ji neegzistavo.

Jungtinėse Tautose, New Yorke, 1975 metais buvo paskelbtas moterų teisių suliginimo dešimtmetis. To dešimtmečio pabaigos proga Kanada pagerbė savo nusielpinius moteris.

Emily Murphy gimė 1868 metais Cooksville, Ont., miestelyje. Ji buvo žinoma moterų veikėja ir novelių rašytoja. 1916 metais ji buvo paskirta teisėja į Edmonton, Ata., moterų teismą. Tais laikais moterys dar neegzistavo ir valdiškų vietų užimti negalėjo. Tik pradėjus moterims reikalauti, Kanados teismas pagaliau pripažino, kad moterys gali užimti kai kurias valdiškas vietas. Tačiau dar ilgai reikėjo laukti, kol moterys teisiškai įsigalėjo.

Therese Casgrain gimė 1896 metais Montrealyje. Ji įsteigė moterų lygą, kuri kovojo už moterų teises. Ji dirbo su liberalų partija Quebec'o provincijoje, ir jiems laimėjus rinkimus, moterys gavo teisę balsuoti. Therese Casgrain visą savo gyvenimą pašventė moterų labui. 1970 metais ji buvo paskirta į Kanados Senatą.

Kova už moterų teisių lygybę pasaulyje tebevyksta ir dabar. Sunku pakeisti šimtmečiais susidariusias gyvenimiškas pažiūras ir tradicijas; naujovių procesas vyksta labai lėtai. Šveicarija, viena iš demokratiškiausių šalių pasaulyje, tik 1972 metais suteikė savo moterims balsavimo teisę. 1984 metais į Šveicarijos septynių asmenų valdomą tarybą, kurie pakeitomis eina prezidento pareigas, po ilgų ginčų buvo išrinkta moteris. "Mes ją išrinkome ne dėlto, kad ji moteris, bet dėl to, kad ji protinga", pasiteisino vienas iš tarybos narių. Kada pasaulyje turime tiek garsių moterų, vadovaujančių didelėm valstybėm ne tik Europoje, bet ir Azijoje, moteris — prezidentė Šveicarijoje bus didelė pažanga...

LIETUVOS OPERA

A. VELBASIENĖ

Po ilgų priespaudos metų, po Pirmojo pasaulinio karo, atsikūrė ir suklestėjo mūsų tėvynė Lietuva. Į jos laisvės vainiką, kaip vienas gražiausių žiedų, įsipynė mūsų Valstybinė Opera. Kaip nualintai tėvynei, taip ir mūsų operai, pradžia buvo labai sunki. Atgavus nepriklausomybę tėvynėn pradėjo rinktis į kitas šalis, dėl mokslo ar kitų priežasčių iškeliavę jos vaikai. Jų tarpe buvo ir muzikų baigusių ar bebaigiančių konservatoriją: K. Petrauskas, V. Jonuškaitė-Zaunienė, J. Vencevičaitė-Kutkuvienė, A. Sodeika ir kiti. Lietuvos Meno Kūrėjų draugijos pasitarimuose, 1920 metų vasarą, gimė mintis steigti operą. Pradžioje buvo galvota surengti operinį koncertą su žinomų operų ištraukom, nes pastatyti pilną veikalą buvo neįmanoma. Trūko choro, orkestro, baleto, dirigentų ir režisierių, o svarbiausia, trūko rūbų, dekoracijų ir teatro patalpų. Repeticijos prasidėjo sol. V. Gri-gaitienės bute (Laisvės alėjoje 37 nr., Kaune). Tačiau darbas vyko lėtai, nes nebuvo pasitikėjimo savo pajėgumu.

Lenkams užėmus Vilnių iš ten į Kauną atvyko naujų jėgų, jų tarpe ir K. Petrauskas. Jis pradėjo lankyti L.M.K. draugijos susirinkimus. Kad darbas būtų sklandesnis, neužilgo buvo sudaryta operos taryba: St. Šilingas valdžios atstovas, J. Tallat-Kelpša - muzikos vedėjas ir J. Žilevičius - administratorius. Ankstesnė operos-koncerto mintis buvo atmesta ir nutarta pastatyti Verdi-La Traviata, kadangi šioje operoje scenos kostiumai nebūtini, galima apseiti ir su papras-tais vakariniais rūbais.

Pradžią buvo nepaprastai sunki, kadangi tik K. Petrauskas buvo susipažinęs su sceniniu operos pastatymu. Jis ėmėsi įvairių darbų: režisieriaus, chormeisterio ir dirigento. Repeticijos metu jis planavo sceną, tvarkė dekoracijas ir t.t. Režisūros padėjėju jis pasikvietė dramos aktorių K. Glinskį. Nebuvo prityrusio dirigento, bet pagalbon atėjo J. Tallat-Kelpša. Žmonių orkestrui buvo ieškoma kavinėse, kinuose ir visur kitur. Aišku, taip sudarytas orkestras buvo nepilnas ir silpnas. Choro reikalus apsiėmė tvarkyti J. Štarka, jis jau tuomet buvo suorganizavęs chorą ir pažadėjo jį paruošti operai. Su patalpomis repeticijom buvo tikra

bėda. Choras stumdėsi iš vienos vietos į kitą, kol pagaliau apsistojo Liaudies Namų valgyklos salėje. Solistai repetavo kur įmanydami: savo butuose, miesto teatro raštinėje ir kitur: teatro scena dažniausiai buvo neprieinama, nes ten vykdavo žydų grupių vaidinimai.

Tačiau darbas ėjo sparčiai pirmyn. K. Petrauskas žinojo ko jis siekė operos pastatyme. Bendradarbiai pilnai juo pasitikėjo. Jis mokėjo perduoti entuziazmą ir ryžtą kitiems, atrodė, kad visi neįveikiami darbai bus atlikti. Visi dirbo noriai, nes matėsi, kad šis pasiruošimas buvo tik krovimas mažo pumpurėlio, kuris ilgainiui pražydo puikia gėle.

Vargais negalais, po nemigo naktų ir rūpesčių, 1920 m. gruodžio 31 d., Kauno miesto teatre pakilo uždanga, salė prisipildė Lietuvos himno garsais, ir pirmą kartą lietuvių kalba buvo dainuojama La Traviata. Publikos prisigrūdė sausakimšai, reikėjo net

policijos pagalbos, kad sutramdytų masę žmonių, kurie veržėsi teatran. Tai buvo nepaprastai svarbi diena lietuvių kultūriname gyvenime.

Operos pastatymas praėjo su dideliu pasisekimu. Tą patį sezoną įvyko dar dvi premjeros: 1921 m. vasario 16 d. pirmą kartą buvo pastatyta M. Petrausko opera „Birutė“ ir birželio 16 d. Rubinšteino „Demonas“. Taip pat įvyko keli simfoniniai ir kameriniai koncertai, bet su mažu pasisekimu.

Galima sakyti, kad pirmieji gyvavimo metai buvo labai sėkmingi: pastatyta opera ant pagrindo ir dar su trejom premjierom - tai milžiniškas darbas! Nors pirmosios premjeros optimizmas pradėjo blėsti, nes Kaunas nebuvo pakankamai didelis miestas, kad opera galėtų išsilaikyti su keliais pastatymais. Nuotaika vėl pakilo, kai K. Petrauskas su A. Sodeika parvyko iš Italijos ir atsi-vežė jauną tenorą J. Kudirką.

**Lietuvos
Valst. Operos
solistas
K. Petrauskas**

Kaunas 1930

Antrasis sezonas prasidėjo punktualiai su Verdi „Rigoletto“. 1922 m. Lietuvos opera buvo suvalstybinta, A. Sodeika pas-kirtas direktorium.

Buvo ir nesklandumų. Kaip minėjau, orkestras buvo žemo lygio, apie 90% sve-timtųjų surinktų iš visur. Taip pat buvo priimti ir muzikantai iš kariuomenės orkestro. Dauguma jų nebuvo baigę bei lan-kę konservatorijos. Pats dirigentas J. Tal-lat-Kelpša irgi neturėjo patirties operos dirigavime. Todėl orkestro pasirodymai nebuvo pavydėtini. Buvo nusiskundimų laikraščiuose, kad orkestras neįstengia palydėti solistą, jie groja lėčiau arba grei-čiau, gadindami nervus solistam ir publikai. Vėliau, kada Kauno ir Klaipėdos konserva-torijos davė orkestrui naujų jėgų, taip pat atvyko instrumentalistų iš Berlyno bei Rygos, orkestro lygis pakilo. Į dirigentų eiles įsijungė: J. Gruodis, S. Šimkus, M. Bukša, o vėliau muzikos mokslus baigęs Prahoje V. Marjošius, tada orkestras pilnai susiformavo. Choras pradžioje taipogi buvęs gana mėgėjiškas, tik atėjus naujiems dainininkams iš konservatorijų, išsivystė į puikų sąstatą, kuriuo gėrėjosi atvykę svečiai dirigentai: Cooper, Malko, Kubelik, Leobloch ir kiti. Iš pirmųjų solistų pažy-mėtini: K. Petrauskas, A. Kutkus, V. Gri-gaitienė, A. Galaunienė, M. Lipčienė, J. Dvarionaitė, J. Venciavičaitė, A. Sodeika, J. Byra, J. Biliūnas, J. Katelė ir kiti. Vėliau

įsijungė V. Jonuškaitė, M. Rakauskaitė, S. Sodeika, A. Kučingis, I. Nauragis, J. Babravičius ir kiti.

Kauno ir Klaipėdos konservatorijos išleido gražų būrį vokalistų bei instrumen-talistų. Visų dainininkų svajonė, aišku, buvo patekti į teatrą, t.y. operą. Tam buvo statomi dideli reikalavimai: neužteko vien balso, reikėjo sceninio pasiruošimo, o ką bekalbėti apie vaidybą. Nors scenai dai-nininkai buvo paruošiami konservatorijoje- operos klasėje, bet vien to nepakako. Dainavimo kursas konservatorijoje tęsėsi 6 metus; operos klasei vadovavo — P. Oleka, muzikiniam paruošimui — B. Dvarionas, baletui — J. Olekienė. Jei kam laimingai pavykdavo debiutuoti operoje, kad būtų pri-pažinti subrendusiais dainininkais ir priimti į operos sąstatą, jie turėjo būti gerai pasiruošę vienai ar dviem svarbioms rolėms. Todėl visi mūsų solistai buvo ne tik geri dainininkai, bet ir geri aktoriai.

Ir štai eilė mūsų konservatorijų išugdyti operos solistai, kurie anksčiau ar vėliau pasi-rodė teatro scenoje: A. Dambrauskaitė, E. Kardelienė, A. Dičiūtė, A. Kalvaitytė, S. Adomaitienė, V. Dagelytė, P. Radze-vičiūtė, V. Zaniauskaitė, J. Augaitytė, T. Motekaitienė, J. Mažeika, V. Baltrušaitis, K. Orentas, S. Santvaras ir kiti.

(Medžiaga panaudota iš Muzikologijos Archyvo, Čikagoje)

Iš 16 vasario gimn. padangės

Apie 16 vasario gimnazijos veiklą daug yra rašoma „Vokietijos LBV Informacijoje, 1985“. Joje mokosi lietuviškai iš visų pasaulio kraštų. Šalia mokslo čia būna ir įvairių pramogų . . .

Ar skanus maistas?

Į „ARBŪZO“ visuomeninę kultūros draugiją susibūrę vad. laisvieji klausytojai labai išradingi — sugalvoja įvairių pra-mogų. Šįkart jie pakvietė mokinius ir per-sonalą atsakyti klausimą — Ar skanus ir ar sveikas mokyklos virtuvės teikiamas maistas? Teigiamas maisto savybės iškelti parinko australiečius — Mariną Cox, Danių Kesminą ir Liną Pocių, o neigiamas — ame-rikietes Ramą Bublytę, Liną Kijauskaitę ir Nidą Gedgaudaitę. Teisėjai paprašė Rūtą Kiršteinaitę (JAV) ir Joną Lipšį (Australija). Moderatorius — Nestoras Ruplėnas (Argen-tina).

Įsipareigoję maistą girti sakė, kad jis tikrai geras — skanus ir sveikas. Sveikas jau ir dėl to, kad niekas nuo jo nesusergo ir nemirė. Skanus, nes šviežias ir įvairus, kasdien gaunamas vis kitoks. Netruksta ir lietuviškų patiekalų — kugelio, didžkukulių (cepelinų), balandėlių. Juk lietuviai negali apsieiti be lietuviškų valgių. O kad maistas tikrai skanus ir maistingas, pakanka tik žvilgtelti į mūsų mergaičių figūras . . . Savo svorį jos sumažina tik per atostogas.

Priešinga pusė tvirtino, kad maistas bjaurus: pusryčiams ir vakarienei vis duona, marmeladas, varškė, sviestas, dešra. Kartais ir jų trūksta. O prie bulvių ir makaronų sviesto neduoda. Kai per pietus paprašai daugiau, gauni atsakymą, kad nebėra. Val-giai persūdyti. Pietums nėra šiltos arbatos. Perdaug tukinančio krakmolinio maisto, per mažai vaisių ir daržovių. Trūksta vita-minų. Per vad. bulkučių pertrauką duodama tik neskani balta duona. Nekelia apetito ir virtuvėje pasirodančios musės.

Teisėjai, įvertinę kiekvieno kalbėtojo ar-gumentų svarumą bei patikimumą rado, kad varžybas laimėjo teigusieji, jog maistas skanus ir sveikas. Labiausiai tuo sprendimu buvo patenkinta gimnazijos ūkvedė ir

Lietuvos
Valst. Operos
solistė
V. Grigaitienė

Kaunas 1922

**16 Vasario Gimnazijos muzikantai:
D. Kesminas, D. Sužiedelis ir M. Balaišytė**

virėjos. Varžybas pralaimėjusios šaukė, kad teisėjai papirkti.

Valgių gaminimas

Kitos dienos (rugsėjo 14) vakarą į valgyklos salę visus suviliojo įvairūs valgiai, kuriais buvo apkrauti net du stalai ir kuriuos gamino ne gimnazijos virėjos, bet mokiniai ir mokytojai. Valgiams įvertint ir premijuot pakviesti mokyt. M. Šmitienė, mokyt. L. Bataitienė, J. Lukošius, E. Kirkickaitė bei A. Herbstas. Renginį iniciatorių mokinių vardu atidarė Daiva Korintaitė. Ji pirmoji ir savo kepinį apibūdino — bandukes, pavadintas nesąmone.

Jei kas tikėjosi apetitus žadinančių valgių reklamavimo, buvo skaudžiai nuviltas. Visi savo gaminius daugiau atgrasiai, negu patraukliai pristatė. Nepaisant to, kai gamintojai pradėjo jais vaišinti pirmiausią vertintojus, o paskui ir visus kitus, bematant pranyko ir Astridos Kairytės negyvas pyragas, ir trys lėkštės Daivos Bartkevičiūtės

žagarėlių, ir mistiški mėsiški miegmaišiai, ir Jono Lipšio bei Lino Pociaus tortas (jie pirmieji ir atsikando), ir Ingos Bitautaitės tortas raganėlė ir dar kitas mokyt. G. Venckuvienės, ir dviejų Danielių — Aglinsko bei Jasponio — kugelis, ir G. Diavaraitės tortas tinginys, ir mokyt. M. Šmitienės didžiule taurė pudingo su įtartiniais papuošalais, ir Vytuko Lemkiuko kepti bei kimšti obuoliai, ir net J. Toraitės duona bei kiti kepiniai. Pasiliko tik direktoriaus A. Šmito su zuikiu pagrobtas kiaušinis ir Ingridos Povilianskaitės dietinis tortas iš gumos ir papuoštas taip pat guminėmis žvakutėmis.

Buvo ir žaidimų-varžybų, kaip be pirštų panaudojimo suvalgyti negro bučinį, burna išimti iš vandens obuolį ir kit. Pirmoji premija už valgių gaminimą paskirta dviem Danieliams — argentiniečiui Aglinskui ir urugvajiečiui Jasponiui už kugelį, antroji — A. Šmitui už zuikio kiaušinį ir trečioji — Ingridai Povilianskaitei bei Astridai Krauzaitėi už dietinį tortą.

16 Vasario Gimnazijos tautinių šokių grupė

D. GRAUŽINYTĖ- PALEVIČIENĖ PRISIMINUS

Domicelė Graužinytė-Palevičienė gimė 1883 m. lapkričio 13 d. Martiniškių dvare, netoli Giedraičių, Ukmergės aps. Jos tėvas K. Graužinis tą dvarą buvo nupirkęs nuo grafo Komaro šeimos. Toje apylinkėje tada gyveno gana daug sulenkėjusių lietuvių. Jie kliudė visiems gyventojams. Net ir bažnyčioje, kurią pastatė vysk. J.A. Giedraitis, buvo panaikintos lietuviškos pamaldos. Betgi lietuviai nenusileido ir bažnyčioje giedodavo lietuviškai. Kartais prieidavo iki ginčų ir net apstumdėdavo. Tik vėliau vyskupas jau leido lietuviškas pamaldas.

Graužinių dvaras toje apylinkėje buvo lyg lietuviybės centras. Visi jų vaikai ir dvaro darbininkai kalbėjo tik lietuviškai. Spaudos draudimo metu ten buvo susidaręs stiprus ir knygnešių centras. Ten vyrai ir moterys platino iš Prūsų atvežtas knygas, o ypač maldaknyges. Prie to darbo prisidėjo ir D. Graužinytė, kuri dažnai slėpė knygas tėvų dvare. Rusų žandarai knygesius skė, darė kratas ir suiminėjo. Taip kartą žandarai suėmė ir D. Graužinytę. Bet kadangi ji dar buvo nepilnametė (apie 15 metų), tai rusai jos nenubaudė, bet paliko tėvų globai su išpėjimu.

Būdama 18 metų, D. Graužinytė susipažino su vilniečiu Julijonu Palevičium, ir juodu netrukus susituokė. Po vestuvių jaunieji Palevičiai apsigyveno Vilniuje. Čia D. Palevičienė, nors ir augindama šeimą nenustojo platinusi uždraustos lietuvių spaudos. Užtat rusų valdžios buvo suimta ir ištremta vieneriems metams į Smolenską. Visi Palevičių vaikai baigė Vilniuje Vytauto D. gimnaziją, kurioje jų motina buvo išrinkta į Tėvų komitetą. Vėliau kai kurie iš jų studijavo Vilniaus ir Prancūzijos universitetuose.

1920-21 m. buvo stiprios kovos su lenkais prie Giedraičių ir Širvintų. Nors lenkai ten buvo nugalėti, bet dalis mūsų karių papuolė lenkams į nelaisvę. Tada Vilniuje buvo sudarytas Belaisviams šelpť komitetas, kurio narė buvo ir D. Palevičienė. Komiteto nariai slapta perduodavo belaisviams maistą, drabužius, vaistus ir kt.

D. Palevičienė buvo taip pat viena Šv. Kazimiero draugijos steigėjų lenkų okupuotame Vilniaus krašte. Ta draugija turėjo savo skyrius, skaityklas, choras, rengdavo šventes, minėjimus, vaidinimus ir kt. Lenkai tos draugijos narius persekiodavo, o kai kuriems buvo net iškeltos politinės

VISUOMENININKĖS GALIOS ŽILIONIENĖS VIENERIŲ METŲ

MIRTIES SUKAKČIAI PRISIMINTI

SALOMEJA VALIUKIENĖ

Sakoma, kad harmoningai sugyvenę ilgus metus, gyvenimo partneriai dažnai seka vienas kitą mirtin. 1985 m. kovo pabaigoje New Yorko lietuviai amžinai atsisveikino su mūsų teisininku, diplomatu Petru Žilioniu. Vos devyneriems mėnesiams praėjus, 1986 m. sausio 6 d. New Yorko lietuvių koloniją sukrėtė žinia apie staigią jo žmonos, mūsų žinomos visuomenininkės Galios Žilionienės mirtį. Šios šviesios poros netekimas paliko didelę spragą lietuvių gyvenime.

Kaune gyvenančioje inteligentų Ričardo ir Marijos Geibavičių šeimoje augo dvi dukros: Valė (dabar Šimkienė, gyvenanti Australijoje) ir Galia, gimusi 1912 m. gegužės 30 d. Abi mergaitės lankė „Saulės“, vėliau tapusią Šv. Kazimiero gimnaziją. Ją baigusios, abi dukros 1930 m. buvo tėvų išleistos studijuoti į Vieną, kur jos baigė Konsulinę Akademiją. Grįžusi į Kauną, Galia studijavo Vytauto Didžiojo Universiteto teisių fakultete. 1933 m. ji buvo priimta į Užsienių reikalų ministeriją, kur jos geras pasirošimas ir kalbų mokėjimas užtikrino ateitį diplomatinėje tarnyboje. 1935 m. rudenį ji buvo perkelta dirbti į mūsų pasiuntinybę Stockholme. Ten ji sutiko jauną diplomatą Petrą Žilionį ir su juo 1936 m. sukūrė šeimą. Tais pačiais metais abu Žilioniai, atlikę tarnybos stažą užsienyje, buvo atšaukti į Užsienių reikalų ministerijos centrą, kur juodu išdirbo iki Sovietų okupacijos pirmųjų dienų. Petras Žilionis buvo gavęs pasiuntinybės patarėjo titulą ir ėjo Bendrojo bei Vakarų skyriaus vedėjo pareigas. Galia Žilionienė keliais atvejais buvo siūsta talkinti mūsų pasiuntinybių darbe Varšuvoje ir Berlyne. Sulaukus dukrelės Eglės, jaunajai šeimai pavyko lai-

mingai pragyventi neramiuosius okupacijų metus Lietuvoje. 1944 m. vasarą su didžiąja pabėgėlių banga jie pasitraukė į vakarus. Pasiekę Bodeno ežero krantus, Žilioniai praleido pokario metus Konstancoje, kur Petras Žilionis, dirbdamas prancūzų okupacinės valdžios spaudos ir švietimo skyriuje, suorganizavo ir vadovavo Lietuvių Bendruomenės skyriui ir buvo Lietuvos Raudonojo Kryžiaus įgaliotiniu. Galia buvo atsidėjusi mažametės dukrelės auginimui. Žilionių namuose dažnai spiedavosi Konstancoje gyvenęs gražus lietuvių inteligentų būrys.

1951 m. atvykę į New Yorką, Žilioniai kūrimosi metus pradėjo sunkiai užsidirbdami duoną fiziniu darbu. Juodu greitai susiorientavo naujo krašto gyvenime ir nutarė įsigyti naujas, praktiškesnes profesijas. Radę jaunutei dukrelei saugią aplinką Putnamo Seserų mergaičių bendrabutyje, kur ji buvo mokslinama ir auklėjama lietuviškoje dvasioje, abudu Žilioniai, pasiskolinę pinigų, ėmė studijuoti bibliotekiniystę. 1955 m. Galia Rutgers Universitete, o Petras Columbia Universitete gavo magistro laipsnius ir pradėjo dirbti savo naujose profesijose: Petras Fordhamo Universitete, o Galia New York Public Library Donnell bibliotekos svetimų kalbų skyriuje, kur ji išdirbo 25 metus, vadovaudama vokiečių ir prancūzų kalbų kolekcijoms.

Galios Žilionienės darbas Donnell bibliotekoje buvo daugiašakis. Ji buvo nuolatiname sąlytyje su trimis kalbomis kalbančia publika ir turėdavo aprūpinti lektura labai išprususią ir reiklį Manhattano skaitytojų grupę. Jai teko atydziai sekti prancūzų ir vokiečių literatūros lauką, žinoti naujausias rinkoje pasirodžiusias knygas, jas raštu rekomenduoti ir užpirkti. Biblioteka iš jos taip pat laukė bibliografijų kompiliavimo profesiniams žurnalams. Galia Žilionienė mylėjo savo darbą, intensyviai dirbo, ir buvo populiari skaitytojų ir bendradarbių tarpe. Šalia savo tiesioginių pareigų ji suorganizavo ir išugdė gražų lietuviškų knygų rinkinį. Viešosiose amerikiečių bibliotekose kolekcijos egzistenciją apsprendžia knygų cirkuliacijos statistiniai du-

Galina Žilionienė

menys. Ilgus metus išlaikyti, palyginus mažos paklausos sulaukiant lietuviškų knygų rinkinį, reikėjo ir pastangų ir sumanumo.

1955 m. Galia Žilionienė įsitraukė į lietuvių Moterų Klubų Federacijos gretas, kur labai greitai išryškėjo jos organizaciniai gabumai. 1962 m. jai buvo pavesta vadovauti lietuvių delegacijai į Pabaltijo Moterų Tarybą. Einant tas pareigas virš 10 metų, jai pakaitomis su estėmis ir latvėmis kas treči metai tekdavo eiti Tarybos pirmininkės pareigas. Lietuvių kadencijos metu, Galiai Žilionienei reikėdavo organizuoti ir pravesti gražius renginius, kuriuose šalia Pabaltijo kraštų diplomatų ir mūsų organizacijos draugų buvo matyti ir iškiliųjų šio krašto moterų ir pavergtųjų tautų atstovų. Einant Tarybos pirmininkės pareigas, tekdavo atstovauti Pabaltieties General Federation of Women's Clubs suvažiavimuose, kur jos tvirti akademiniai kredencialai, kalbų mokėjimas, taktas ir asmeniškasis stilius buvo vertingi delegatės privalumai. Ir čia jos organizacinis talentas neliko nepastebėtas. 1972 m. GFWC pakvietė Galią Žilionienę būti centro valdybos nare ir paskyrė ją savo atstovės-ryšininkės prie Jungtinių Tautų pavaduotoja. 1982 m. Galia Žilionienė buvo paskirta GFWC atstove Jungtinėms Tautoms (taip vad. non-governmental observers, neturinčių balsavimo teisės organizacijų grupėje). Čia Galiai Žilionienei reikėdavo dalyvauti sesijų metu vykstančiuose posėdžiuose, atlikti įvairias ceremonialines funkcijas ir GFWC suvažiavimuose daryti savo darbo pranešimus. Šiose pareigose ji išbuvo iki pat savo mirties. Pasaulinėje moterų organizacijoje Galia Žilionienė laimėjo daug draugų Pabaltijui, Lietuvai ir sau. GFWC įvertinimas, paskiriant ją savo atstove-stebėtoja prie Jungtinių Tautų, buvo laimėjimas lietuviams prestižo prasme.

Galina Žilionienė — išoriniai trapi, žavios

bylos. Pagaliau 1937 m. lenkai tą draugiją uždarė.

D. Grauzinytė-Palevičienė buvo apdovanojama Nepriklausomybės medaliu. Ji mirė Vilniuje 1928 m. birželio 18 d. Laidotuvėse dalyvavo iš Kauno atvykęs Lietuvos vyriausybės atstovas min. Ed. Turauskas. Palaidota Šv. Petro kapinėse Vilniuje.

S.G.

išvaizdos moteris — buvo gilios inteligencijos, tvirtos valios, nepaprasto darbštumo ir veržlumo žmogus. Per savo intensyvų, kartais nelengvą gyvenimą, ji ėjo lyg būtų kokia iškilmė ar šventė. Jaunystėje susiformavusi diplomatinės tarnybos aplinkoje, ji nebijojo viešumos, mėgo gražų mostą, eleganciją, gerai viešai kalbėjo ir labai tiko reprezentacijai. Kaip retas jos kartos žmonių, ji tvirtai stovėjo abiejuose pasauliuose — lietuvių ir amerikiečių — ir juose panaudojo savo talentus profesiniame ir organizaciniame darbe.

Galia Žilionienė turėjo talentą ir draugystei. Ji buvo ištikima draugė ne vien šviesiose gyvenimo valandose, bet ir nelaimėje, stengdamasi padėti ne vien žodžiais, bet ir darbais. Ji buvo gyvybingas, įdomus žmogus, su kuriuo bendravimas buvo pakylus ir šventiškas. Galia turėjo daug užkrečiančio entuziazmo, puikų humoro jausmą, didelį gyvenimo džiaugsmą, ir meilę žmonėms, ypač jaunimui, kurį ji skatino ir rėmė profesiniame ir organizaciniame gyvenime.

Galia Žilionienė buvo pareiginga šeimos moteris. Laiminga ji buvo, turėdama gyvenimo partneriu žmogų, kuris drauge buvo ir jos profesijos kolega, palaikysį ir vertinysį visus jos siekius ir darbus. Galia ir Petras Žilioniai išaugino sąmoninga lietuve ir gražiai išmoksline dukrą Eglę, kuri yra veikli lietuviškame gyvenime. Ypač graži buvo tėvų ir dukters tarpusavio draugystė.

1985 m. kovo pabaigoje netikėtai mirus Petriui Žilioniui, nors ir trapios sveikatos, bet vidiniai visada stipri Galia palūžo ir dvasiškai ir fiziškai. Pareigos jausmo vedama, birželio mėnesį ji dar nuvyko į GFWC suvažiavimą duoti išsamų pranešimą apie savo — atstovės prie Jungtinių Tautų darbą. Rudenį, jau rimtai sirgdama, ji lankė JT sesijos posėdžius ir tvarkė su vyro mirtimi susijusius reikalus. rugsėjo mėnesį ji dar sulaukė savo ir Petro troškimo išsipildymo: matyti savo vienintelę dukrą Eglę sukuriant lietuvišką šeimą su Vytautu Dudėnu. Po to Galios sveikata staiga pablogėjo. Apie savo gyvenimą ligoninėse ir namie, slaugių priežiūroje, ji stengdavosi kalbėti su humoru, kuriame, tačiau, jautėsi desperacija. 1986 m. sausio pradžioje apskriejo skaudi žinia, kad Galia pati viena, savo bute, staigiai mirė. Visą gyvenimą buvusi giliai etiška ir tikinti, ji kelionei į amžinybę buvo tinkamai pasiruošusi.

Galios Žilionienės netekimas paliko neužpildomą spragą jos šeimos, artimųjų bei draugų širdyse ir lietuvių moterų organizaciniame gyvenime, kur visada liks gyvas jos šviesus atminimas.

• MOTERYS PASAULYJE

Washington, D.C. Lietuvių moterų klubo narės. Valdybą sudaro pirm. Danutė Harmon (viršujedėšinėje), Audronė Pakštienė, Elvyra Vodopalienė, Genė Genienė.

Lietuvos operos veteranai Vincei Jonuškaitei sukako 85 metai. Ta proga, Los Angeles mieste, šv. Kazimiero parapijos patalpose, DLK Birutės vietinis skyrius surengė paminėjimą. Apie solistės teatrinę veiklą klausytojus supažindino Aldona Audronienė, koncertinę dalį atliko sol. Birutė Vizgirdienė.

Sveikiname Jubiliatę!

Aurelija Beržinskaitė-Ivinskienė, gyvenanti Čikagoje, sulaukė 100 metų jubilėjaus. Ji gyvena slaugymo namuose, kur yra ir daugiau lietuvių; turi gerą atmintį ir dažnai meldžiasi už savo artimuosius. Ji yra motina, seniau mirusio, prof. Zenono Ivinskio.

Dr. S. Budrio lietuvių foto archyve, Čikagoje, yra steigiamas medicinos skyrius. Jame bus renkama įvairi archyvinė medžiaga apie lietuvių gydytojų veiklą. Archyvo tarybos pirmininkė yra dr. M. Budrienė, tam reikalui ji paskyrė didesnę sumą lėšų. Gautą medžiagą tvarko archyvaras G. Vasaris. Adresas: **Dr. S. Budrio Foto Archyvas, 2345 W. 56th St., Chicago, Ill., USA 60636.**

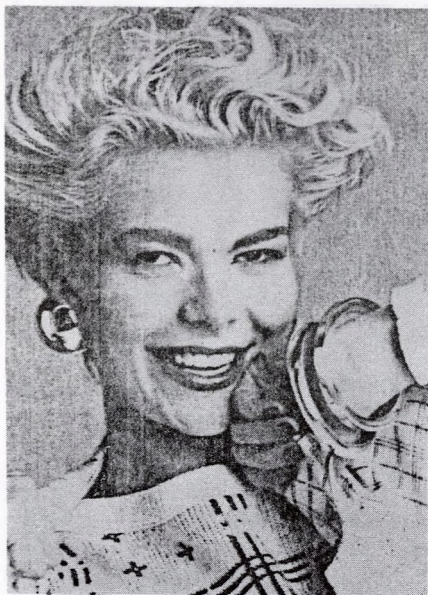
Dailininkė Vilija Eivaitė yra kylanti žvaigždė Čikagos meno pasaulyje. Meną studijavo ir magistro laipsnį įsigijo Čikagoje; ilgesnį laiką praleido Europoje, studijuodama senus meistrus ir dabarties naujoves. Ji yra dalyvavusi gausiose amerikiečių parodose, taip pat ir lietuviškose. Randa laiko dalyvauti ir išeivijos kultūrinėje veikloje.

Dail. V. Krikstolaitytė po ilgesnės pertraukos, vėl surengė savo kūrybos parodą. 1986 m. lapkričio 21-30 d., Čikagoje. Jos kūryba moderni. Dailininkė mėgsta tapyti gamtovaizdžius, kurie pasižymi stipriu braižu ir spalvingumu. Paroda praėjo su pasisekimu, buvo išstatyta 50 darbų.

Dailininkė Bronė Jameikienė, gyvenanti Havajuose, ilgus metus darbuojasi kaip vitražistė. Nuo 1971 metų ji dirbą Honolulu dailės akademijoje, taip pat nuolatiniai dalyvauja meno parodose. Jos kūrybos turi įsigiję muziejai ir kolekcionieriai.

„Sutartinės“ giesmininkės iš Toronto sėkmingai koncertuoja Kanadoje, taip pat surengė koncertą ir Čikagoje. Šiai grupei

vadovauja muz. Nijolė Benotienė, dainuoja — Zita Girklytė, Daina Girklytė ir Dana Paragauskaitė. Dainoms jos pritaria įvairiais muzikos instrumentais. Jų programa — gerai parinkta: lietuviškos ir romantiškos dainos.

Madų modeliotoja Evelina Petrauskaitė, gyv. Londone, Ont., priklauso „International Top Models“ madų agentūrai Kanadoje. Ji yra žinoma tarptautiniai ne tik Amerikoje, bet ir kituose kraštuose, Ji ilgiau dirbo Japonijos madų centruose. Paskutiniu laiku modeliuoja Ispanijoje, iš kur vyks į Maroką. Linkime sėkmės!

„Mindaugo“ draugijos dainų ir šokių ansamblis, iš Berisso, Argentinos, aplankė ir kitus Pietų Amerikos kraštus. Jie dalyvavo šokių festivaliuose ir atliko programą lietuvių kolonijose Uragvajuje, Brazilijoje ir kitur. „Mindaugo“ draugijai vadovauja **prof. V. Bukauskaitė de Persico**.

Dailės parodos dalyviai Čikagoje, kur reikšmingai pasireiškė ir moterys menininkės: iš k. M. Gaizutienė, garb. konsulas dr. V. Kleiza, V. Aleknienė, J. Daugvila, J. Paukštienė, (stovi) V. Eivaitė, k. A. Kezys, S.J., A. Poška, V. Švabienė, M. Stankūnienė, A. Lukas.

PASAULINIS MOTINŲ SĄJŪDIS

ONA BAČKIENĖ

Prancūzijos katalikių moterų padalinys — **Moterų Civilinė Socialinė Unija** 1947m. balandžio 26 — gegužės 2d. suruošė tarptautinį kongresą, kurio šūkis buvo: **Moteris, žmoniškumo progreso puoselėtoja.**

Dalyvavo 29 tautų atstovės, jų tarpe ir dvi lietuvės: Dr. Veronika Karvelienė ir Ona Bačkienė, tuo metuėjusi Lietuvių Šalpos Dr-jos Prancūzijoje pirmininkės pareigas. Vėliau prisijungė E. Turauskienė.

Jungtinių valstybių atstovės buvo: Miss Bressette — generalinė sekretorė socialinės akcijos departamente (N.C.W.C.) ir Mrs. Mannix JAV katalikių moterų tarybos pirmininkė.

To kongreso pasekoje įvairių tautų atstovės nutarė įkurti Pasaulinį Motinų Sąjūdį (MMM) ir paskelbti deklaraciją apie šeimos orumą ir motinos auklėtojos pareigas bei teises visuose šeimyninio visuomeninio gyvenimo baruose.

Šis sąjūdis, kaip turįs patariamąjį statusą prie Jungtinių Tautų, UNESCO ir kitų vyriausybinių bei tarptautinių organizacijų, vaidina svarbų vaidmenį. Turi savo atstoves prie Jungtinių tautų, UNESCO, dalyvauja kongresuose, ruošia memorandumus, kelia

doros ir žmoniškumo idėjas jaunimo paruošime ateities gyvenimui. Tarpininkauja, kur užgaunamos gimusio ar negimusio vaiko teisės bei jo apsauga žmoniškumo perspektyvoje.

Šiais metais kaip tik sueina 40 metų nuo P.M.S. įkūrimo. Ta proga buvo sušauktas tarptautinės tarybos posėdis Paryžiuje, kuriuo buvo atžymėta 40-ties metų veiklos sukaktis ir papildyta to sąjūdžio taptatinė taryba.

Posėdį atidarė to sąjūdžio garbės pirmininkė ponja Mancaux, o pagerbimą-priėmimą suruošė Prancūzijos senato pirmininkas Mr. Alain Pocher, kuriame dalyvavo kai kurių kraštų ambasadoriai, tarptautinių organizacijų atstovai bei žurnalistai.

Ta pačia proga buvo išrinkta ir nauja Pasaulinio Motinų Sąjūdžio pirmininkė ponja Marie-Laure Beck — (šveicarė.) Ji 1984 m. buvo šveicarų parlamento Ženevoje pirmininkė atstovaujanti krikščionis demokratams.

Šveicarų laikraštis „LA SUISSE“ aprašo ją kaip kovotoją už moters motinos teises ir atsakomybę ruošiant kilnų jaunimą kovojantį už taiką ir šviesesnę žmonijos ateitį.

• SVEIKATA

VAISTAI IR JŲ RŪŠYS

DIPL. CHEM. JONAS PRUNSKIS

Lietuvoje studijavau formokologiją, turėjau teisę rašyti receptus. Amerikoje kaip dipl. chemikas dirbau-analizavau didelėje vaistų gamybos įmonėje, dalinai reguliavau vaistų išleidimą į rinką, daugumoje poodinės injekcijos, todėl jaučiu, kad esu pajėgus apie tai kalbėti.

Vaistai yra seniai žmonių vartojami įvairių augalų formoje. Jei anksčiau buvo žinomi tik įvairūs lapeliai, žiedai, sėklos, vaisiai ir t.t., tai dabar yra vartojami tik gerai parengti ir tinkami vaistai. Visi vaistai yra: augalinės, gyvulinės, biologinės, cheminės ir t.t. kilmės. Jei senovėje vartojo įvairias augalų nuoviras, tai dabar vartoja augalų ištraukas koncentruotoje formoje ir jų veikiančius pradus kaip alkaloidus, gliukosidus ir kitus koncentratų. Tokių augalinių koncentratų reikia mažo kiekio, jie yra nustatyto stiprumo, jie ilgiau išsilaiko. Jie yra labai brangūs ir stiprūs, naudojama dozė yra maža, dažniausiai vartojami injekcijom, — mažiau tablečių formoje. Tokie koncentratai yra išskiriami įvairiai. Seniausias ir paprasčiausias būdas yra mirkymas eteriye, chloroforme arba kitame organiniame skystyje, atsišvelgiant į tai kur geriau koncentratas tirpsta. Vėliau toks tirpinys yra perkošiamas, džiovinamas ir vėl tirpdomas kituose organiniuose skysčiuose, kol gaunamas švarus ir grynas koncentratas. Tada vėl maišoma su kitais cheminiais junginiais, kol gaunama tinkama vaistam vartoti medžiaga. Dabar tam procesui atlikti yra labai moderniškų priemonių.

Prie naminių vaistų priklauso žmonių vartojamos įvairios nuoviros. Pvz. ramunėlė arba kitas vaistažolės reikia sudėti į gerai

išplautus užsukamus stiklainius (prieš tai išskalauti verdančiu vandeniu), ant žolelių užpilti verdantį vandenį ir tuojau gerai užsukti, kad sveikatingos vaistažolių dalys neišgaruotų. Jei išgaruos, gersi tik rudą skystį, kuris neturi jokio efekto sveikatai.

Tinktūra irgi yra senas vaistų darymo būdas, dar ir dabar plačiai vartojamas. Pvz. valeriono, jodo ir kitos. Jos dažniausiai daromos 1:10 santykiye praskiedžiant spirite, kurią galima vartoti.

Piliulės arba tabletės irgi yra senas vaistų gaminimo būdas. Daugumoje jos yra cheminės kilmės, bet yra ir augalinių. Gerai pagaminta piliulė įmesta į vandenį turi išsileisti. Jei ji neišsileidžia, tai ją reikia sutrinti arba sukramtyti, kitu atveju gali pakenkti virškinimo traktui. Yra gaminamos ir padengtos (coated) kapsulės, kurios neišsileidžia vandenyje, bet ištirpsta žarnose. Tuo būdu yra apsaugomas skrandis, burna ir t.t. Visas padengtas (coated) piliulės ir kapsules reikia nuryti nekramčius. Pvz. yra gaminamas padengtos (coated) aspirinas Ecotrin, kuris vandenyje netirpsta, tuo būdu apsaugo virškinimo organus. Kad vaistai yra padengti (coated) būna parašyta ant įpakavimo, jei neaišku reikia pasitikrinti pas gydytoją arba vaistininką.

Dabar vis daugiau vartojami poodiniai vaistai, injekcijos. Tam yra kelios priežastys. Kai kurie vitaminų ir vaistinių augalų koncentratai yra labai brangūs. Vartojant piliulių forma reikėtų imti didelę dozę, todėl daug kainuotų. Pvz. vitaminas cianokobalin — B12, jau man dirbant vaistų įmonėje prieš 10 metų, vienas gramas kainavo \$75.00. Jis yra vartojamas prie piktybinės anemijos.

Vartojant poodines injekcijas imama daug mažesnė dozė ir veikimas vaistų yra daug geresnis, negu imant per burną. Poodiniai vaistai yra geriau mėgiami ir gydytojų, nes gali daugiau paimti už vizitą. Patenkinti yra ir pacientai, nes jaučia greitesnį vaistų veikimą, taip pat ir psichinis efektas yra didesnis.

Paskutiniu laiku rinkoje pasirodė taip vadinamų antibiotikinių vaistų, kurie sunaikina bakterijų vystymąsi, aišku, jei jie yra tinkamai panaudojami.

Prie biologinių vaistų priskaitomos įvairios kultūros, serumai, vakcinos ir t.t. šie biologiniai vaistai vartojami prieš įvairias užkrečiamas ligas, kurių daug yra nugalėta, o kur nors pasireiškusios greit likviduojamos.

Vaistų laikymas. Visi biologiniai ir antibiotiniai vaistai, kaip serumai, vakcinos, penicilinas, terromicinas ir kiti, turi būti laikomi šaltai, šaldytuve, bet ne ant ledų. Įvairius preparatus, kaip vandenilio peroksidas, bromas ir t.t. laikyti tamsoje, nes saulė ir šviesa gali pakeisti net jų cheminę sudėtį. Jei vaistai yra įpakuoti tamsiame buteliuke, tai reiškia, kad jie bijo šviesos. Geriausia visus vaistus laikyti vėsiai. Taip pat ir žolių nuoviras reikia gerai uždengti ir laikyti šaldytuve.

Kada vaistus imti. Gydytojas nurodo ir būna užrašyti ant vaistų įpakavimo kada ir kiek imti. Jei to nėra, tai geriausia imti 30 min. po valgio. Išgerti prieš valgį vaistai veikia greičiau, bet gali sujaudinti gleivinę skrandžio plėvelę. Net ir alkoholio išgertas stiklelis greičiau pradės veikti prieš valgį, negu po jo. Tas pat yra ir su vaistais.

R. RASMILOVIČIŪTĖ

VASAROS PIEVA

• Madų ir grožio pasaulis

Grožio miegas

Mūsų močiutės prieš einant į svečius ar į balių pamiegodavo porą valandų grožio miegu, kad geriau ir gražiau atrodytų. Tie laikai jau praėjo. Bet miegant ir kiekvieną naktį, reikia stengtis, kad geras išsimiegojimas pagerintų mūsų išvaizdą. Tik pažvelkite į savo veidus po blogai išmiegotos nakties.

Prieš einant miegoti nepersivalgykite, nes miegant organizmas sunkiai virškina maistą. Kava, arbata, šokoladas ir įvairūs gazuoti gėrimai apsunkina užmigimą. Porą valandų prieš einant gulėti suvalgykite obuolį. Prieš gulimą nereikia daryti gimnastikos arba maudytis karštame vandenyje. Tai padidina kraujo cirkuliaciją, sujaudina nervus, todėl — sunkiau užmigt. Dėvėkite tinkamą naktinę aprangą, geriausiai-kotoninę, kad kūnas galėtų kvėpuoti ir neprakaituotų. Apsiklojimas irgi turi būti tinkamas kambario temperatūrai ir lengvas. Miegamasis turi būti gerai išvėdintas. Geriausia miegoti prie atdaro lango, jei leidžia klimatinės sąlygos. Tinkamiausia miegojimui temperatūra yra 60-64° F. Per daug šiltame kambariame džiūna oda. Reikia dažnai keisti užvalkalus, nes ant jų greit susirenka plaukų ir odos riebalų dėmės. Miegant neuždenkite galvos apklotais, nes ryte turėsite galvos skausmą dėl per mažo deguonio kiekio. Negalvokite apie praėjusios dienos rūpesčius ir rytojaus bėdas. Geras nakties miegas prisideda prie geros sveikatos ir išvaizdos išlaikymo.

Veido kremai

Manoma, kad vartojant odos valymo kremą bus išvengiamas muilas ir prausimas, o svarbiausia, bus apsaugoma jautri oda. Tikrumoje taip nėra, daugumoje odos valymo kremai yra pagaminti skysto muilo ir net valomo muilo (detergent) pagrindais. Neteisingai yra galvojama, kad ant veido uždėtas kremas ir nušluostytas skarele nuvalo visus nešvarumus, kurie ant veido atsirado nuo kosmetikos vartojimo ir nuo aplinkos taršos. Nusivalo tik paviršutinę nešvara, gilesni nešvarumai pasilieka.

Valomieji kremai (cleansing creams). Pagamintas iš muilo produktų, taip pat turi mineralinių aliejų, vaško, alkoholio, konservavimo preparatų (preservatives) ir kvapų. Nuvalo paviršutinį odos sluoksnį, į odą įsigėrę ir kiti gilesni nešvarumai pasilieka.

Valomieji pavilgai (lotions). Pagaminimas ir veikimas — toks pat kaip ir valomųjų kremų, tik savyje turi daugiau vandens.

Skystieji valymo kremai (liquefying cleansing creams). Šie kremai yra kiek švelnesni. Jie turi savybę — ištirti kūno temperatūroje. Gerai nuvalo veido ir akių „makeup“ paviršutinius nešvarumus.

Šaltieji kremai (cold creams). Šie kremai yra malonesni, nes savo sudėtyje beveik visai neturi alkoholio. Todėl oda būna drėgnesnė ir švelnesnė. Gerai nuvalo odos paviršių.

Pieniški valytojai (milky cleansers). Jų spalva yra balzguna ir jie vadinami pieniškais, bet su pieno produktais nieko bendro neturi. Jų sudėtyje yra muilo pagrindas. Jie veikia taip pat, kaip — ir valymo kremai.

Nuplaunamieji kremai (washable creams). Jie yra pagaminti taip pat, kaip — ir valomieji kremai, muilo pagrindu. Skirtumas yra tas, kad kitus kremus nušluostoma skarele, o šiuos — reikia nuplauti. Valymo atžvilgiu jie odą geriau nuvalo, negu kiti kremai. Bet jie nėra tokie geri, kaip yra geras tikras muilas. Nuo jų gali užsikimšti odos porai ir suerzinti odą.

Geriausias odos paviršutinių ir gilesnių nešvarumų nuvalymo būdas yra: **tinkamas muilas ir daug vandens.**

Turint odos susirgimus, reikia kreiptis pas gydytoją, nes yra įvairių gydymų odos kremų, kuriuos paskiria pagal reikalą.

Nereikia tikėti įvairiom kosmetinių firmų reklamom, kurių pagrindinis tikslas yra: galimai daugiau parduoti ir padaryti didesnę pelną. Kartais net keletą metų užsigulėjusiems sandėliuose kremams ir kitiems kosmetikos gaminiams būna duodamas naujas pavadinimas ir su gera reklama išleidžiama į platų pirkėjų pasaulį... Šitokius reklaminius „naujus išradimus“ daro net ir labai žinomos kosmetinės firmos.

Dviejų dalių vasarinė suknelė

Nauji sportiniai motyvai

Viskas kas yra surišta su Afrikos egzotika — madinga. Spalvos: „khaki“ ir įvairūs kareiviški žali atspalviai, rudi niuansai, tabako, smėlio, oranžiniai, gelsvi, kreminiai ir t.t. Modeliai primena senus kolonistų laikus ir safari — medžiokles. Sportiniai švarkai, su ilgom ir trumpom rankovėm, beveik kareiviški — su antpečiais, su neproporcingai didelėm kišenėm ir plačiais diržais; sijonai ilgesni ir su keliom klostėm; medžiagos sunkesnės — austos su natūraliais suglamžimais — vilnos, šilko, medvilnės mišiniai. Palaidinės — šilko, lengvų pastelinių spalvų. Tai filmo „Out of Africa“ įtaka.

Viena iš žinomiausių Britanijos madų kūrėjų Katherine Mamnett irgi daug prisideda prie susportinto „militarinio“ stiliaus. Užaugusiai kariškio šeimoje, jai labai yra artimos kareiviškos spalvos ir stilių niuansai. Jos naujų drabužių serijoje svarbią vietą taip pat užima palaidi ir padidintų išmierių „T“ marškiniai, su įvairiais užrašais — „Pasirink Gyvenimą“, „Mokslas — Ne Rakietos“ ir t.t. Nors jos sukurtos trumpos kasdieninės suknelės labai primena 60-jų

Romantiška vasarinė suknelė

metų madas, bet pareikalavimas yra didelis. Pradėjusi savo rūbų įmonę su paskolintais septyniais šimtais dolerių 1979 metais, dabar daro 15 milijonų metinę apyvartą.

Vasaros romantika

Vasarinės išieiginės suknelės vėl madoje romantiškų stilių; su daug priraukimų, klosčių, kaspinų, plačiais-pilnais sijonais — beveik panašiais į krinolinas; pečiai nors dar yra kiek platesni, bet jau panašesni į natūralius, visas stilius daugiau pritaikytas kūno formom. Dominuojančios spalvos švelnios pastelinės, bet madingos ir įvairių atspalvių baltos. Medžiagos: šilkas, organza, mezginiai ir t.t., panašiai kaip šio amžiaus pradžioje — moteriškos, lengvos, žavinčios.

Naudingos veido maskės

Mūsų oda yra reikalinga nuolatinio maisto. Daug naudingų produktų yra mūsų virtuvėse, kuriuos panaudojus galima pačiom pasidaryti gerų maskių mišinių. **Reikia gerai sumaišyti visus reikalingus produktus, užtepti ant veido, palaikyti 20 minučių ir nuplauti šiltu vandeniu.**

- 1
- 1 pomidoras,
- ¼ p. citrinos sunkos,
- ¼ p. vandens,
- 1 št. medaus

Labai gerai išplakti blenderyje, kas liks laikyti šaldytuve sekančiam kartui.

- 2.
 - 1 baltymas,
 - 1 št. medaus,
- Labai gerai išplakti.
- 3.
 - ½ štl. šviežių mielių,
 - vandens,
 - vandens naudoti mažai, padaryti, skystą košelę.

- 4.
 - ¼ p. pieno,
 - 4 št. medaus,
- Labai gerai išplakti.

- 5.
 - 1 prinokęs bananas,
 - 1 trynys,
- Labai gerai išplakti.

- 6.
 - 1 trynys,
 - 3 št. daržovių aliejaus,
 - ½ štl. šviežių mielių,
- Labai gerai išplakti.

Visada praktiški džinsai

Geriamas vanduo

Mūsų kūnų turiuose yra ⅔ vandens. Todėl yra labai svarbu, kad mes pakankamai gertume, nes skysčiai mūsų audiniuose palaiko tinkamą drėgmę, o ypatingai mūsų odoje. Į organizmą skysčiai patenka ir su maistu, bet to nepakanka. Reikia vengti sauso maisto, daugiau valgyti sriubų, daržovių ir vaisių, kurie savyje turi daug vandens, pvz. melonas ir kiti tos rūšies vaisiai. Reikia vengti šaltų — su ledu gėrimų ar tai būtų vanduo iš krano, ar mineraliniai vandenys, ar kiti. Ypač valgant riebesnį maistą, labai šaltas vanduo ir kiti gėrimai apsunkina virškinimą. Nereikia vartoti gėrimų, kurie parduodami plastikinėse bonkose arba tokių kuriuose yra konservavimo chemikalų (preservatives) ir įvairių rūgščių (acids). Gėrimą reikia pasirinkti tinkamą sveikatai ir pagal savo skonį: įvairias lengvas arbatas, žiedų ir džiovintų vaisių užpilus, vaisių nuoviras su mažai cukraus, mineralinius vandenius, vaisių sunkas — praskiestas, vandenį su citrina (geriausiai virintą-atšaldytą) ir t.t.

• Šeimininkų kampelis

Veda L. MURAUSKIENĖ

Varškės padažas

- 2 št. varškės,
- 3 št. tarkuoto neriebaus sūrio,
- 1 št. grietininio sūrio,
- 2 skiltelės džiovinto aprikoso,
- 1 štl. rasių,
- 1 štl. kapotų riešutų,
- 2 št. sherry vyno

Aprikosą smulkiai sukapoti ir užpilti vynu, mirkyti 30 min. Visus sūrius sudėti į blenderį ir gerai sumalti. Sudėti kapotus riešutus, razinas ir nusunktus aprikosus. Viską gerai išmaišyti su maltais sūriais ir palaikyti šaldytuve 24 val, Tinka su paskrudinta duona arba sausainiais.

Apelsinų pyragas

- 1 apelsinas,
- 1 p. korinkų (currants),
- ½ p. „pecan“ riešutų,
- ½ p. minkšto sviesto ar margarino,
- 1½ p. cukraus,
- 2 p. miltų,
- 1 štl. kepimo miltelių,
- 2 kiaušiniai,
- 1 p. pieno,
- 1 štl. cinamono miltelių,
- 1 štl. citrinos sunkos,

Nuluptą apelsino žievelę (tik paviršių), korinkas ir riešutus rupiai sumalti. Išspausti apelsino sunką. Sviestą ištrinti su 1 p. cukraus. Miltus sumaišyti su kepimo milteliais ir persijoti. Pusę miltų įmaišyti į sviesto mišinį. Įplakti abu kiaušinius. Gerai išmaišyti. Sudėti likusius miltus, sumaltą riešutų mišinį, supilti pieną ir gerai išmaišyti. Kepti riebaluotoje formoje apie 45 min. prie 375°. Patikrinti su pagaliuku, kad būtų iškepęs. Pavėsinti formoje apie 5 min., tada išimti ir įdėti į servavimo indą. Sumaišyti likusį ½ p. cukraus su cinamono milteliais. Sumaišyti apelsino ir citrinos

sunkas, užpilti ant pyrago. Pabarstyti cukraus ir cinamono mišiniu. Pyragą servuoti šiltą su labai stipria kava.

Kvietinės lazdelės

- 1 štl. šviežių mielių,
- ¼ p. šilto vandens,
- 2½ p. miltų (all purpose),
- ¾ p. rupių miltų (whole-wheat),
- ½ štl. druskos,
- ½ p. nesūdyto sviesto,
- ¾ p. pieno,
- 1 kiaušinio baltymas,
- ½ p. sezamo sėklų.

Mieles išmaišyti šiltame vandenyje. Į maisto maišymo (processor) indą sudėti visus miltus, gabalais supjaustytą minkštą sviestą, druską ir maišyti, kol viskas gerai susijungs. Supilti pieną (drungną), ištirpusias mieles ir vėl gerai išmaišyti, apie vieną minutę; žiūrėti, kad masė būtų vientisa. Tešlą sudėti į indą, gerai uždengti plastika ir palaikyti 1 val. šaldytuve. Ant lengvai miltuotos lentos tešlą iškočioti apie pusės piršto storio ir supjaustyti juostelėmis apie vieno piršto pločio ir tokio ilgio, kad būtų tinkama paimti su pirštais ir valgyti. Kiekvieną tešlos juostelę susukti tarp delnų, kad atrodytu kaip lazdelė. Lazdeles sudėti į neriebaluotą kepimo skardą, patepti išplaktu kiaušinio baltymu ir pabarstyti sezamo sėklomis. Galima pabarstyti ir rupia druska su kmynais. Orkaitę įkaitinti iki 400° ir kepti apie 15 min. arba kol gražiai pagels. Iškeptas lazdeles sudėti ant grotelių, kad atvėstų. Tinka prie užkandžių, įvairių salotų ir t.t.

Ryžių ir kumpio apkepas

- 2 p. vandens,
- 1 p. ryžių,
- 1 štl. sviesto,
- druskos,
- 1 svogūnas,

- 1 p. pieno,
- 3 kiaušiniai,
- ½ sv. virto kumpio,
- 3 pomidorai.

Svogūną sukapoti ir patroškinti su sviestu, sudėti ryžius, truputį druskos ir vėl troškinti. Užvirinti vandenį, ir užpilti ant ryžių. Uždengti ir ant labai lengvos ugnies virti, kad ryžiai sugertų vandenį ir išbrinktų (žiūrėti virimo instrukcijas ant ryžių įpakavimo). Kai ryžiai bus gatavi, juos atvėsinti. Kiaušinius išplakti su pienu. Pomidorus užplikyti, nulupti odele, išpjauti daigus ir supjaustyti storesnėmis riekėmis. Virtą kumpį supjaustyti mažais šmoliais. Viską išmaišyti su virtais ryžiais. Sudėti į riebaluotą apkepo formą ir kepti prie 350° apie 1 val.

Bulviniai krocketai

- 2 p. virtų-maltų bulvių,
- 2 kiaušiniai,
- 1 štl. sviesto,
- 6 štl. miltų,
- džiūvėsėlių,
- druskos,
- riebalų kepimui.

Su maltomis bulvėmis arba vakarykščia bulvine koše sumaišyti išplaktus kiaušinius, minkštą sviestą, miltus ir druską. Miltų pagal reikalą dėti daugiau, taip pat druskos — pagal skonį. Viską gerai išminkyti. Tarp rankų suvolioti mažus gumuliukus, pavolioti džiūvėsėliuose ir gražiai pakepinti riebaluose. Tinka prie sriubų ir mėsos patiekalų.

„Puoduko“ pyragas

- 1 p. cukraus,
- 1 p. manų kruopų,
- 1 p. miltų,
- 1 p. avižinių dribsnių,
- 1 p. pieno,
- 1 pk. kepimo miltelių,

truputis druskos.

Viską labai gerai išmaišyti, sudėti į sviestuotą kepimo formą ir kepti 1 val. prie 350°.

Obuolinis apkepas

15 didelių obuolių (virimo),
1 p. cukraus,
6 baltymai,
½ p. kapotų migdolų,
vandens.

Obuolius nulupti, išimti sėklalaidžius, supjaustyti skiltelėmis ir su trupučiu vandens patroškinti, kad suminkštėtų. Pertrinti per sietą ir atvėsinti. Baltymus išplakti, sudėti cukrų, obuolius ir lengvai išmaišyti. Apkepo formą truputį patepti sviestu, sudėti obuolių mišinį, pabarstyti kapotais migdolais ir kepti prie 350° apie 20 min. Tuojau servuoti. Tinka su vanilininiais leda.

Kumpio paštetukai

¾ sv. virto kumpio,
3 bandelės,
1 svogūnas,
1 kiaušinis,
1 št. rūgščios grietinės,
6 kiaušiniai,
džiūvėsėlių,
sviesto,
kapotų petražolių,
pieno.

Kumpį sumalti, svogūną sutarkuoti, bandeles išmirkyti piene ir išspausti. Vieną kiaušinių išplakti. Visą gerai sumaišyti su rūgščia grietine. Jei per skysta-įdėti džiūvėsėlių. Paimti mažas formeles (6), patepti sviestu, įdėti kumpio mišinį, ant viršaus išleisti po vieną kiaušinių, pabarstyti kapotom petražolėmis ir uždėti po mažą šmotelį sviesto. Kepti prie 350° apie 15 min., žiūrėti, kad kiaušinis būtų iškepęs. Valgyti šiltus su žaliomis salotomis.

Varškės pyragas

3 št. sviesto,
3 št. rūgščios grietinės,
6 kiaušinio tryniai,
2½ p. miltų,
2 sv. sausos varškės,
¾ p. cukraus,
1 citrinos žievelė.

Sviestą išsukti iki baltumo, įdėti 2 št. rūgščios grietinės, 2 trynius ir gerai išmaišyti. Dėti persijotų miltų tiek, kad galima būtų iškočioti tešlą. Paimti išardomą kepimo formą, patepti sviestu. Tešlą išspausti į dugną ir tešlos juostelę išspausti į šonus. Sausą varškę pertrinti per sietą. Gerai ištrinti su cukrum, 4 tryniais 1 št. rūgščios

grietinės ir tarkuota citrinos žievelė. Ištrintą masę sudėti į formą ant tešlos ir kepti prie 350° apie 1 val.

Agurkų padažas

½ p. kapotų agurkų,
¼ št. peletrūno (tarragon),
¼ št. kapotų krapų,
½ p. jogurto,
druskos.

Viską gerai sumalti blenderyje; tinka prie žuvies ir įvairių mišrainių.

Kimštas upėtakis

4 upėtakiai (trout),
1 p. džiūvėsėlių kubelių (croutons),
¼ št. čiobrelių (thyme),
½ p. kapotų pomidorų,
2 št. sviesto,
1 skiltelė česnako,
¼ p. kapoto svogūno,
1 št. citrinos sunkos,
2 št. alyvuogių aliejaus,
pipirų ir druskos.

Žuvį išvalyti, nuplauti ir vidų sausai iššluostyti. Pagal skonį įtrinti druska ir pipirais. Pomidorus nuplūkyti, nulupti odelę, išpjauti daigą ir sukapoti; galima išimti ir grūdus. Svieste patroškinti kapotus svogūnus ir česnaką, pridėti citrinos sunką. Sumaišyti džiūvėsėlių su čiobreliais ir kapotais pomidorais; pagal skonį galima įdėti druskos ir pipirų. Visą sumaišyti su troškintais svogūnais ir česnakais. Šiuo mišiniu prikimšti upėtakius. Kepimo indą patepti aliejum. Sudėti žuvį, viršų patepti aliejum. Kepti prie 350° apie 1 val.

Keptas jūros ešeris

1 sv. ešerio (ocean perch),
¼ p. kapoto svogūno,
3 št. sviesto,
2 pomidorai,
½ št. baziliko (basil),
druskos, pipirų.

Žuvį nusausinti ir sudėti į sviestuotą kepimo indą (oda žemyn). Svogūnus patroškinti svieste. Pomidorus supjaustyti plonomis riekelėmis ir sudėti ant žuvies, ant jų uždėti troškintą svogūną, pabarstyti baziliku ir sviesto gabalėliais. Kepti prie 350° apie 30 min.

Žuvies vyniotiniai

1 sv. žuvies (sole, flounder, ocean perch),
2 št. sviesto,
¼ p. kapotų laiškų,
1 p. tarkuoto agurko,
1 p. kapotų pomidorų,
2 št. kapotų petražolių,
1 št. baziliko (basil),

2 št. balto vyno-sauso,
2 št. krakmolo,
2 št. vandens,
druskos, pipirų.

Troškinti svogūną, agurką ir pomidorą svieste, kol suminkštės. Pridėti petražoles ir baziliką, pagal skonį įdėti druskos. Paimti žuvies filė: (gali būti sole, ešrys (perch), pleksnė (flounder); padaryti 4 porcijas, ant kiekvieno gabalo uždėti išmaišytas daržoves ir suvynioti, persmeigti pagaliuku. Į sviestuotą kepimo indą sudėti vyniotinius ir supilti vyną. Kepimo indą uždengti dangteliu arba „foil“. Kepti prie 350° apie 1 val. Nupilti atsiradusį skystį, praskiesti vandeniu ir sumaišyti su krakmolu. Pavirinti, kol sutirštės. Žuvį sudėti į servavimo indą ir užpilti padažu.

Vištienos drebučių mišrainė

2 maišeliai želatinos,
¾ balto vyno (dry),
2 p. vištienos sultinio,
6 pusės vištienos krūtinėlių,
2 p. kapoto agurko
1 št. kapotų svogūno laiškų
¼ p. kapoto pankolio (fennel),
¾ p. majonezo,
½ p. jogurto (be skonio),
1 avokado,
4 riekelės citrinos,
salotos lapų,
druska.

Želatiną išmaišyti baltame vyne. Pašildyti sultinį, supilti išmaišytą vyną su želatina ir viską gerai išmaišyti. Vištieną supjaustyti mažesniais šmoteliais ir sumaišyti su kapotom daržovėmis; pagal skonį įdėti druskos, įmaišyti majonezą su jogurtu ir viską gerai išmaišyti. Paimti gražią formą, patepti aliejum ir sudėti mišrainę. Palaikyti šaldytuve per naktį. Į servavimo indą išversti sustingusią mišrainę. Papuošti avokado ir citrinos riekelėmis.

Mišrainė su jogurtu

4 lazdelės salierų,
5 pomidorai,
2 bananai,
½ p. jogurto (be skonio),
druskos,
pipirų,
citrinos sunkos.

Salierus nuplauti ir nulupti gyslas; sukapti ir sudėti į servavimo indą. Pomidorus nuplūkyti, nulupti odelę, išpjauti daigą, stambiai supjaustyti ir sudėti ant salierų. Bananus nulupti, supjaustyti riekelėmis ir sudėti ant pomidorų; tuoj pašlakstyti citrinos sunka. Jogurtą pagal skonį sumaišyti su druska ir pipirais. Užpilti ant daržovių ir lengvai sukratyti.

"DP: LITHUANIAN IMMIGRATION TO CANADA AFTER THE SECOND WORLD WAR",

365 psl., 40 iliustracijų,

parašyta Dr. Mildos Danytės, išleista "Multicultural History Society of Ontario". Minkštasis viršelialis — \$14.95, kietasis — \$19.95, persiuntimui pridėti \$1.50.

Užsakymus ir čekius siųsti: *D. S. Danys, 1681 Ainsley Dr.,
Ottawa, Ontario K2C 0S8*

• Atsiųsta paminėti

Pasaulio Lietuvis — leidinys bendruomenės minčiai ir gyvenimui; leidėjai — PLB; redaguoja redaktorių kolektyvas, prenumerata metams — \$10.00 redakcijos ir administracijos adresas: Pasaulio lietuvis, 5620 S. Claremont Ave., Chicago, Ill., 60636, U.S.A., Tel. (312) 778-2200.

Švietimo Gairės — lietuviškojo ugdymo leidinys. Žurnalas mokyklai ir šeimai; leidėjai JAV LB Švietimo Taryba; redaktorė — Stefanija Stasienė, 18112 Windward Rd., Cleveland, Ohio, U.S.A. 44119; administratorius — Juozas Plačas; 3206 W. 65th Pl., Chicago, Ill., U.S.A. 60629; išeina du kartus per metus, prenumerata \$4.00.

Lietuvių Dienos — mėnesinis lietuvių kultūros ir visuomenės gyvenimo žurnalas, lietuvių ir anglų kalbomis; redaguoja redakcinė kolegija; adresas: 4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif. 90029, U.S.A.; prenumerata metams — \$20.00, Kanadoje — \$25.00.

Metmenys — periodinis kultūrinis leidinys; redaktoriaus — Vytautas Kavolis; administratorė — M. Paškevičienė — 3308 W. 62nd Pl., Chicago, Ill., U.S.A. 60629; keturių numerių prenumerata — \$10.00; leidžia AM&M Publication.

Tėvynės Sargas — politikos ir socialinių mokslų žurnalas; redaktoriaus — A.J. Kasulaitis, 894 East 22-rd Street, Euclid, Ohio 44123, U.S.A.; administracija: A. Viliušis, 4050 S. Campbell Ave., Chicago, Ill. 60632, U.S.A.; vieno numerio kaina — \$4.00.

Naujoji Viltis — LSTK Neo-Lituania ir Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga; redaguoja — A. Laikūnas, B. Nemickas, V. Valiukėnas; administratorius — B. Kaskaitis, 935 Beverly Rd., Cleveland Hts., Ohio 44121 U.S.A.; vieno numerio kaina — \$4.00.

Ateitis — lietuvių katalikiško jaunimo žurnalas; redaguoja — redakcinis kolektyvas; leidėjai — Ateitininkų Federacija; administratorius — J. Polikaitis, 7235 South Sacramento Ave., Chicago, Ill. 60629, U.S.A.; prenumerata metams — \$12.00.

Chronicle of the Catholic Church in Lithuania: Published by the Lithuanian Roman Catholic Priests' League of America; 351 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207, U.S.A.

Lituanus — Lithuanian quarterly — kultūros mokslo žurnalas anglų kalba; redaguoja A. Klimas, T. Remeikis, B. Vaškelis; prenumerata metams \$10.00; adresas: Lituanus — 6621 S. Troy, Chicago, Ill., U.S.A.

Skautų Aidas — Lietuvių Skautų S-gos leidinys jaunimui, redaktoriaus — A. Saulaitis, S.J.; adresas — 2345 West 56 Street, Chicago, Ill., U.S.A. 60636; administratorė — M. Jonikienė; adresas — 6346 So. Washtenaw Ave., Chicago, Ill., U.S.A. 60629; prenumerata metams — \$5.00.

Technikos Žodis — A.L. Inžinierių ir Architektų S-gos leidinys; redaguoja kolektyvas; administratorius — A. Brazdžiūnas; 7980 W. 127 St. Palos Park, Ill., 60464, U.S.A.; prenumerata metams \$6.00.

Šaltinis — tikišbinės ir tautinės minties žurnalas; leidžia — Sv. Kazimiero Sąjunga ir Tėvai marijonai; redagoja k. S. Matulis, MIC. Metinė prenumerata — \$6.00, adresas: 16 Hound Rd., West Bridgeford, Nottingham, NG2 6AH, England.

Saleziečių Balsas — leidžia Lietuviai Saleziečiai; redaguoja — k. M. Burba, S.D.B.; redakcijos adresas — Lituani Don Bosco, Via Colonna 2, 00044 Frascati (Roma) — Italia.

Laiškai Lietuviams — Tėvų jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas; redaktoriaus J. Vaišnyš, SJ; adresas — 2345 West 56th Street, Chicago, Ill. 60636, U.S.A.; prenumerata metams — \$10.00.

Moterų Dirva — L.R.K. Moterų Sąjungos leidinys; redaktorė — Mrs. Dale Murray; prenumerata metams — \$7.00 Amerikoje, kitur — \$8.00. Adresas — 3005 N. 124th St., Brookfield, Wis. 53005, U.S.A.

Eglutė — iliustruotas vaikų žurnalas; redaguoja ir leidžia N.P.M. Seserys, Putname; išeina kas mėnesį, metinė prenumerata \$10.00 adresas: Eglutė — Immaculate Conception Convent, Putnam, Conn., U.S.A., 06260.

Akiračiai — atviro žodžio mėnraštis; redaguoja redakcinis kolektyvas; adresas: 6821 So. Maplewood Ave., Chicago, Ill., 60629, U.S.A.; metinė prenumerata \$8.00.

The Observer — a newspaper published monthly by the Lithuanian Roman Catholic Federation of America; redaguoja redakcinis kolektyvas; adresas: 4545 W. 63rd Street, Chicago, Ill., U.S.A. 60629; metinė prenumerata \$10.00.

ELTA — Information Bulletin, Lithuanian National Foundation: 345 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y., 11207, U.S.A.

GARBĖS PRENUMERATA

T. Andriukaitienė, Hamilton, Ont.; M. Almėnienė, College Park, Md.; R. Ardienė, Fairview, Pa.; adv. E. Armanienė, Baltimore, Md. (3 m.); V. Stančikaitė-Abraitienė, Cleveland, Oh.; O. Abromaitienė, Lemont, Ill.; vysk. V. Brizgys, Chicago, Ill.; K. Balzarienė, Chicago, Ill.; E. Bielkevičienė, Brockton, Mass.; O.A. Balčiūnienė, Manahawkin, N.J.; R. Balkienė, Treasure Island, Fl.; H. Bagdonienė, Oaklawn, Ill.; S. Baršauskienė, La Salle, Que.; S. Čipkienė, Willowick, Oh.; E. Cibienė, Great

Neck, N.Y.; K. Čampienė, Waterbury, Ct.; R. Čepulienė, Middle Village, N.Y.; E. Diminskienė, Maumelle, Ark.; J. Dainienė, Dollard des Ormeaux, Que.; S. Dapkus, Toronto, Ont.; J. Dunčienė, Newark, De.; V. Demikienė, Toronto, Ont.; E. Dėdinienė, Brooklyn, N.Y. (2 m); V. Dundėrienė, Islington, Ont. (2 m); V. Dalindienė, Toronto, Ont.; A. Elsbergienė, Surfside, Fl.; S. Grigaliūnienė, Forest Park, Ill.; E. Grušienė, St. Pete. Beach, Fl.; M. Gurėnienė, Hayward, Wis.; B. Gylienė, Olympia, Wa.; N. Gabienė, Brooklyn, N.Y.; S. Gotceitienė, Toronto, Ont.; E. Gruodienė, Chicago, Ill.; V. Genienė, Chicago, Ill.; A. Genčienė, N. Seminole, Fl.; O. Giedriūnienė, Tecumseh, Ont.; V. Gaubienė, Sunland, Cal.; A. Gegeckienė, Zuerich, Šveicarija; I. Gelažienė, Chicago, Ill.; O. Garūnienė, Chicago, Ill.; P. Heningienė, Detroit, Mich.; E. Januškenė, St. Germaine, Manit.; P. Jucevičienė, Weston, Ont.; M. Juozaitienė, Wasaga Beach, Ont.; L. Juškenė, Kenosha, Wis.; K. Juzaitienė, Plymouth Meeting, Pa.; P. Janušonienė, Dousman, Wis.; A. Jančiauskienė, N. Geelong, Australia; K. Jauneikienė, Otterville, Ont.; J. Juknelienė, Melrose Park, Ill.; A. Juknevičienė, Brockton, Mass.; C. Janušauskienė, Chicago, Ill.; J. Ignatavičienė, Toronto, Ont.; E. Jurkėnienė, Chicago, Ill.; I. Kriaučeliūnienė, Lockport, Ill.; M. Krutkevičienė, Cicero, Ill.; S. Kalinauskienė, Philadelphia, Pa.; S. Kazlauskienė, Chicago, Ill.; D. Keršienė, Toronto, Ont.; F. Kazlauskienė, Woodville, Australia.; O. Keniaušienė, Waterbury, Cn.; J. Knystautienė, Darby, Pa.; S. Kriaučeliūnienė, Highland, Ind.; L. Kunnapuu, Niagara on the Lake, Ont.; A. Kubilienė, Westwood, Mass.; M. Kliveckienė, Woodhaven, N.Y.; E. Kardelienė, Verdun, Que.; M. Kapočienė, Dorchester, Mass.; G. Kenter, Danbury, Con.; L. Kynienė, St. Petersburg, Fl.; S. Kalvaitienė, Ormond Beach, Fl.; B. Kašinskienė, Chicago, Ill.; B. Lesevičiūtė, Chicago, Ill.; B. Lukošienė, Tillsonburg, Ont.; O. Motiejūnienė, Los Angeles, Cl.; J. Matulionienė, Sturgis, Mich.; J. Mikšienė, Leicester, Mass.; R. Mačėmienė, Chicago, Ill.; I. Morkūnienė, Toronto, Ont.; D. Mitkienė, Los Angeles, Cal.; J. Mikalauskienė, Chicago, Ill.; E. Majauskienė, Chicago, Ill.; O. Mitalienė, Toronto, Ont.; M. Miliauskienė, Chicago, Ill.; E. Meškauskienė, Chicago, Ill.; E. Mackevičienė, Euclid, Oh.; M. Norkūnienė, Dorchester, Mass.; N. Navickienė, Gulfport, Fl.; Iz. Naujalienė, Cicero, Ill.; V. Ottienė, Toronto, Ont.; O. Opulskienė, Edwardstown, Austr.; L. Ožėbergaitė, Toronto,

Ont. (2 m); O. Orkin, Middleboro, Mass.; J. Pumputienė, Middletown, N.Y.; A. Pilipavičienė, Juno Beach, Fl.; N. Puškorienė, Windsor, Oh.; D. Puterienė, Toronto, Ont.; A. Puterienė, Toronto, Ont.; Daina Puterienė, Toronto, Ont.; J. Penčylienė, Chicago, Ill.; V. Prunskienė, Oak Lawn, Ill.; P. Prankienė, J. Petrauskienė, N. Chicago, Ill.; A. Pakalkienė, Richmond Hill, N.Y.; G. Prusis, Calumet City, Ill.; E. Ramanauskienė, Chicago, Ill.; E. Ribokienė, Brockton, Mass.; E. Ročiūnienė, Independence, Oh.; A. Rutkauskienė, Winnipeg, Manit. (2 m); S. Rakšienė, Fruitland, Ont.; V. Rutenienė, Hyannis, Mass.; E. Radavičiūtė, Toronto, Ont.; O. Rukštelienė, Farmington Hills, Mich.; E. Sakienė, Denver, Co.; E. Simonaitienė, Bloomfield, Con.; M. Stoškienė, Chicago, Ill.; R. Stakauskienė, Chicago, Ill.; T. Serapinienė, Chicago, Ill.; M. Stanaitienė, Racine, Wis.; A. Šetikienė, St. Catharines, Ont.; S. Sakienė, Toronto, Ont.; V. Sližienė, Derby, Anglia.; M. Spence, Dunedin, N. Zealand.; P. Starkienė, Santa Monica, Cal.; C. Tuminienė, Los Angeles, Cl.; T. Trakymienė, Toronto, Ont.; L. Tijiūnelis, Chicago, Ill.; B. Tompauskienė, Los Angeles, Cl.; B. Tomošūnienė, St. Pete. Beach, Fl.; S. Urbonienė, St. Pete. Beach, Fl.; I. Ulpa, Dorchester, Mass.; S. Valukienė, New Haven, Con. (2 m); S. Vaišvilienė, Chicago, Ill.; A. Vaitonienė, Islington, Ont.; O. Valienė, Detroit, Mich.; I. Valiūnienė, Chicago, Ill.; G. Viskantienė, Chicago, Ill.; O. Žygienė, Cleveland, Oh.; J. Zalagėnienė, Chicago, Ill.; J. Žiogienė, Delhi, Ont.; T. Zailskienė, Cicero, Ill.; A. Žilionienė, Cleveland, Oh.

AUKOJO:

50 dol. — Prisikėlimo p—jos Kat. Mot. skyrius;

a.a.B. Pabedinskienės atm. — S. Rakšienė, Fruitland, Ont.

P. Prankienė, Chicago, Ill.;

45 dol. — Melbourn (Australia) Liet. Kat. Mot. D—ja;

30 dol. — Adelaides (Australia) Liet. Kat. Mot. D—ja; L. Ožėbergaitė, Toronto, Ont.;

25 dol. — S. Gotceitienė, Toronto, Ont.;

20 dol. E. Dėdinienė, Brooklyn, NY.;

15 dol. — K. Juzaitienė, Plymouth Meeting, Pa.; G. Viskantienė, Chicago, Ill.

13 dol. — B. Gylienė, Olympia, Wash.;

10 dol. — G. Kenter, Danbury, Con.; O. Masiulienė, Manchester, Con.; J. Gylienė, Chicago, Ill.; O. Kindurienė, Gulfport, Fl.; O. Giedriūnienė, Tecumseh, Ont.; E. Kardelienė, Verdun, Que.; E. Skladaitienė, Philadelphia, Pa.; S. Kalinauskienė, Phila-

delphia, Pa.; E. Diminskienė, Maumelle, Ark.; C. Janušauskienė, Chicago, Ill.; a.a. B. Nemunaitienė, Chicago, Ill.; E. Girėnienė, Islington, Ont.; V. Rutenienė, Hyannis, Mass.; A. Rimienė, Chicago, Ill.; O. Valienė, Detroit, Mich.; H. Bagdonienė, Oak Lawn, Ill.; I. Valiūnienė, Chicago, Ill.; 8 dol. — M. Zigaitienė, St. Pete. Beach, Fl.; M. Gurėnienė, Hayward, Wisc.; V. Janukaitienė, Detroit, Mich.; A. Pilipavičienė, Juno Beach, Fl.; I. Vadauskienė, Toronto, Ont.; A. Jančiauskienė, N. Geelong, Australia; O. Keniaušienė, Waterbury, Con.; Iz. Naujalienė, Cicero, Ill.;

5 dol. — E. Mackevičienė, Euclid, Oh.; E. Čiakienė, East Chicago, Ind.; A. Pintsch, West Milford, N.J.; F. Venskevičienė, Burlington, Ont.; G. Stančienė, Mount Vernon, N.Y.; V. Dalindienė, Toronto, Ont.; N. Navickienė, Gulfport, Fl.; M. Mikeliūnas, Michigan City, Ind.; V. Gaubienė, Sunland, Cal.; S. Česnienė, St. Pete. Beach, Fl.; V. Stančikaitė—Abraitienė, Cleveland, Oh.; A. Kubilienė, Westwood, Mass.; E. Radavičiūtė, Toronto, Ont.; S. Bublrienė, Birmingham, Mich.; S. Kriaučeliūnienė, Highland, Ind.; L. Kannapuu, Niagara on the Lake, Ont.; I. Kriaučeliūnienė, Lockport, Ill.; A. Rimkienė, Chicago, Ill.; S. Strokienė, Chicago, Ill.; K. Balzarienė, Chicago, Ill.; I. Banaitienė, Woodhaven, N.Y.; T. Serapinienė, Chicago, Ill.; E. Ribokienė, Brockton, Mass.; M. Aneliauskienė, Los Angeles, Cal.; adv. E. Armanienė, Baltimore, Md.; M. Juozaitienė, Wasaga Beach, Ont.; V. Ottienė, Toronto, Ont.; V. Vaitkevičienė, Chicago, Ill.; B. Čėpaitienė, Etobicoke, Ont.;

4 dol. — J. Sirvinskaitė, Brockton, Mass.;

3 dol. — B. Balčiūnienė, Bolivar, Oh.; M. Bulakienė, Chicago, Ill.; E. Frejerienė, Grand Rapids, Mich.; G. Palionienė, Middleton, Wisc.; S. Urbonienė, St. Pete. Beach, Fl.; G. Sirutienė, Santa Monica, Cal.; J. Mikšienė, Leicester, Mass.; E. Simonaitienė, Bloomfield, Con.; E. Katilienė, Chicago, Ill.; E. Underienė, Toronto, Ont.; A. Urbienė, Muster, Ind.; U. Gaižutienė, Euclid, Oh.; B. Tompauskienė, Los Angeles, Cal.; Iz. Palubinskienė, Baltimore, Md.; V. Dėdinienė, Worcester, Mass.; M. Palubinskienė, Chicago, Ill.; N. Gabienė, Brooklyn, N.Y.; J. Paketurienė, West Lorne, Ont.;

2 dol. — E. Balnienė, Detroit, Mich.; M. Levišauskienė, Toronto, Ont.; A. Genčienė, Seminole, Fl.; V. Abraitienė, Cleveland, Oh.;

1 dol. — V. Gruzdienė, Euclid, Oh.; E. Bielkevičienė, Brockton, Mass.; R. Jagminienė, Bridgewater, Mass.